

Fylkesmannen i Trøndelag sin tilrådning etter høring av Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde i Trøndelag fylke.

Innhold

1 Sammen drag av Fylkesmannen i Trøndelag sin tilrådning for opprettelse av Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde.....	3
1.1 Tilrådning	3
1.2 Hjemmelsgrunnlag	3
1.3 Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II	4
1.4 Verneverdier	6
1.5 Trusler mot verneverdiene	7
1.6 Andre interesser	8
2 Saksbehandling	10
2.1 Bakgrunn	10
2.2 Saksgang	11
3 Viktige endringer under verneplanprosessen	12
3.1 Avgrensning og arealomfang	12
3.2 Verneforskriften	13
3.3 Navnsetting	13
4 Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	14
5 Merknader til verneforslaget	14
5.1 Høringsparter og uttalelser	14
5.2 Generelle merknader og holdninger til vern	15
5.3 Uttak av sand og tipping av åkerstein	18
5.4 Andre fysiske inngrep	18
5.5 Landbruk	19
5.6 Jakt	19
5.7 Fiskeri	19
5.8 Havbruk	21
5.9 Havbeite	22
5.10 Uttak av tang og tare	22
5.11 Næringsliv	23
5.12 Havner, båtslip og naust	24
5.13 Sjøkabler	25
5.14 Farleder	25
5.15 Forsvaret	25

5.16 Forurensning	26
5.17 Friluftsliv	26
5.18 Kulturminner	27
5.19 Motorferdsel	27
5.20 Verneverdier.....	28
5.21 Referanseområde	29
5.22 Forvaltningsplan.....	29
5.23 Forvaltningsmyndighet.....	29
5.25 Om prosessen for etablering av marint vern.....	30
5.26 Avgrensning av området	31
5.27 Verneforskriften	34
5.28 Navnsetting	36
6 Erstatning som følge av vern.....	36
7 Fylkesmannens forslag til forskrift for Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde	38

1 Sammendrag av Fylkesmannen i Trøndelag sin tilrådning for opprettelse av Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde

1.1 Tilrådning

Fylkesmannen i Trøndelag tilrår opprettelse av Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde i Ørland kommune. Verneforslaget omfatter et sjøareal på ca. 224 km².

1.2 Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet som marint verneområde i medhold av lov 19.06.2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 39. Det kan opprettes verneområder i sjø for å beskytte marine verneverdier. Dette omfatter også naturverdier som er økologiske betingelser for landlevende arter. Det foreslåtte området tilfredsstiller de kravene som er satt for områder som kan fremmes for vern i § 39 bokstavene a,b,d,f og g (markert i kursiv):

a) inneholder særegne eller representative økosystemer og som er uten tyngre naturinngrep

b) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur

c) representerer en bestemt type natur

d) på en annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold

e) utgjør en spesiell geologisk forekomst

f) har særskilt naturvitenskapelig verdi

g) har særskilt betydning som økologisk funksjonsområde for en eller flere bestemte arter.

Vern av Kråkvåg og Bjugn fjorden bidrar til å oppfylle nasjonale og internasjonale avtaler, jf. naturmangfoldloven § 46. Det foreslåtte verneområdet vil blant annet bidra til å nå lovfestet målsetninger for områdevern i naturmangfoldloven § 33 ved å bidra til bevaring av (målsetningene som Kråkvåg og Bjugn fjorden oppfyller er markert i kursiv):

a) variasjonsbredden av naturtyper og landskap

b) arter og genetisk mangfold

c) truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter

d) større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelig for enkelt friluftsliv

e) områder med særskilte naturhistoriske verdier

f) natur preget av menneskers bruk gjennom tidene (kulturlandskap) eller som også har kulturhistoriske verdier, og tilrettelegging for bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene.

g) økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt

h) referanseområder for å følge utviklingen i naturen. Når det etter en annen lov treffes vedtak om å beskytte naturen i et område, bør det legges vekt på målene i første ledd. Inngår slike vedtak etter annen lov i en plan som omfatter områder beskyttet ved vedtak etter denne loven, kan Kongen gi regler for å sikre at beskyttelsen etter de forskjellige lovene samordnes i forhold til målet med planen.

Vern av området vil også bidra til å oppfylle det nasjonale målet for områdevern, jf. Prop. 1 S (2015-2016), under resultatområdet Naturmangfold:

«Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.»

Videre vil vern av området bidra til å oppfylle målsetninger i flere senere stortingsmeldinger, herunder:

- St. meld. nr. 37 (2008-2009) Helhetlig forvaltning av det marine miljøet i Norskehavet (forvaltningsplan), jamfør Innst. S. nr. 362 (2008-2009).
- Meld. St. 37 (2012-2013) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Nordsjøen og Skagerrak (forvaltningsplan), jf. Innst. 502 S (2012-2013).
- Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet, jf. Innst. 294 S (2015-2016), der det fremgår at tverrsektorielt marint vern etter naturmangfoldloven § 39, fortsatt bidrar til at et utvalg av representative, særegne, sårbare eller truede marine undersjøiske naturtyper og naturverdier langs kysten og i territorialfarvannet blir tatt vare på for fremtiden.

Under Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) er det et felles mål å sikre et effektivt og representativt vern av 10% av verdens kyst- og havområder innen 2020. I dag er 3,1% av det norske sjøarealet (innenfor territorialgrensen) vernet. Det foregår også et omfattende arbeid knyttet til marint vern under blant annet Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljø i det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR) og Verdens naturvernunion (IUCN). Etter vedtatt vern blir marine verneområder etter naturmangfoldloven rapportert til OSPAR liste over «Marine protected areas».

1.3 Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene for naturtyper i §§ 4 og 5 skal også trekkes inn i skjønnsutøvingen. De nevnte bestemmelsene skal således inngå som en integrert del av skjønnsutøvingen ved etablering av områdevern etter naturmangfoldloven kapittel V, og det skal framgå av beslutningen hvordan prinsippene er vektlagt og vurdert. Prinsippene skal også inngå som en integrert del av beslutningen knyttet til tiltak og bruk i det etablerte verneområdet. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i en helhet og i et langsiktig perspektiv. Hensynet til det planlagte vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt skal avveies.

Kunnskapsgrunnlaget

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Beslutninger skal også bygges på erfaringsbasert kunnskap, herunder samisk kunnskap dersom dette foreligger.

Det foreligger god kunnskap om de store kvalitetene knyttet til naturverdiene i det foreslåtte verneområdet Kråkvåg og Bjugn fjorden. Kråkvåg og Bjugn fjorden inngår som et av områdene som Rådgivende utvalg for marin verneplan (2004) har anbefalt at tas med i første fase av den nasjonale marine verneplanen.

Utvelgelsen av områdene ble gjort på bakgrunn av blant annet en analyse av utbredelsen til de best kjente bunnlevende marine arter (2335 av et utvalg på 4218 arter), og inndelingen av kysten i tre biogeografiske regioner. Potensielle områder ble delt inn i seks kategorier. Utvalget la vekt på at det skulle velges ut områder fra hver av de seks kategoriene innen hver av de tre biogeografiske regionene. Utvalget pekte på at det vil ta mange år før en har god oversikt over det biologiske mangfoldet i våre marine områder, og la til grunn at det er kjent at det er en sammenheng mellom forekomst av planter og dyr og bunnforholdene generelt. Ulike organismer finnes på mudderbunn, sandbunn, stein- og grusbunn og fjellbunn. Andre fysiske miljøforhold, som lys, dyp, saltholdighet og havstrømmer, spiller også avgjørende roller for forekomst og utbredelse av arter. Bunntopografi og bunnforhold er i store trekk kjent i norske kyst- og havområder selv om detaljert kartlegging i mange tilfeller ikke er gjennomført. Ved å vektlegge informasjon om geologi og geomorfologi, kan en generelt forvente at det indirekte tas hensyn til arter og arts mangfold, selv om dette ikke er spesielt kartlagt. Ved gjennomgangen og prioriteringen av områdene innen hver kategori, ble det gjort kryssreferanser til lignende lokaliteter innen andre kategorier for å ha en mest mulig samlet oversikt. Utvalget foreslo på dette grunnlaget at 36 områder tas med i første fase av arbeidet med marin verneplan. Denne planen har hovedfokus på Norges kystområder og territorialfarvann. Rådgivende utvalg vurderte at disse 36 områdene vil dekke rimelig godt opp denne delen av Norges marine områder. Utvalget pekte likevel på suppleringsbehov i form av både konkret og geografiske områder og kategorier av områder fra ulike deler av landet.

De marine verneverdiene i Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde er sammenstilt i tilråningen fra Rådgivende utvalg for marin verneplan fra 2003 og 2004, samt i høringsdokumentet. Etter 2004 har det blitt utført flere kartlegginger i området, både gjennom nasjonale marine kartlegginger samt supplerende kartlegging i forbindelse med verneprosessen. Resultat fra kartleggingene er referert i verneforslaget. I tillegg ble det gjennomført en kartlegging av anadrome og katadrome vassdrag i Bjugn fjorden våren 2020.

De grunne fjærområdene i Kråkvåg og Bjugn fjorden er også kjent som svært viktige næringssøksområder for fugl. Det er utført flere kartlegginger av fugl i store deler av det foreslåtte verneområdet. Fire av disse fjærområdene er i dag vernet som naturreservat eller dyrelivsfredning, og tre av dem har i tillegg Ramsar-status (områder som regnes som særlig viktige for fugler regionalt, nasjonalt og internasjonalt og har fått internasjonal beskyttelse).

Effekten av vernet

Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde inneholder vern av sjøbunnen, vannsøylen og overflaten, og skal beskytte marine verneverdier, herunder naturverdier som er økologisk betingelser for landlevende arter (jf. § 39 i naturmangfoldloven).

Verneforskriften åpner for at de fleste pågående aktiviteter kan videreføres. Eksempler på dette er ferdsel med båt og tradisjonell fiske. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil aktivitetene, som i henhold til verneforskriften kan videreføres, ha liten negativ innvirkning på verneverdiene. Det er også foreslått en vernegrense som gir mulighet for videre næringsutvikling bla ved Scanbio AS og Grøntvedt Pelagic AS. Det er også tatt hensyn til videre utvikling i Botngård sentrum, for Forsvarets interesser og for

utvidelser av havner og småbåtanlegg med mere i Ørland kommune. Verneforskriften kan derimot ha en påvirkning på mulige fremtidige næringer. For eksempel havbruksaktivitet eller økning av næringsareal (utfyllinger i sjø), som er forbudt i henhold til forskriften. Fylkesmannen mener at det i forslaget er tatt betydelig hensyn til dagens viktige nærings- og samfunnsinteresser i området, jf. § 14 i naturmangfoldloven.

Vernebestemmelsene vil være til hinder for at det kan gjøres vesentlige nye inngrep i området. For enkelte aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Arbeidet med utarbeidelse av en forvaltningsplan vil bli satt i gang så snart vernet er vedtatt. En forvaltningsplan vil tydeliggjøre vernebestemmelsene og gi avklaringer i forhold til bruk og vern. En forvaltningsplan vil også inneholde definerte bevaringsmål, som grunnlag for å overvåke tilstanden i området. Vernet vil med stor grad av sannsynlighet føre til en positiv utvikling av økosystemet, naturtypene og artene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Naturmangfoldloven § 10 setter krav om at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet har, eller vil bli utsatt for. Pr i dag vurderes området Kråkvåg og Bjugn fjorden i liten grad til å være utsatt for inngrep og aktiviteter som belaster økosystemet. Noe av gruntvannsområdene er i dag bygd ned, som for eksempel Seterfjæra i Bjugn kommune og ved Uthaug havn i Ørland kommune. Ellers er området mindre berørt. Når det gjelder sjøarealene samlet i Ørland kommune så er gruntvannsområdene under stort press for nedbygging. Viktige gruntvannsområder, som for eksempel Brekstadfjæra, Uthaug, Seterfjæra og Valsneset er sterkt påvirket av nedbygging. De samme gjelder tilsvarende områder i Trondheimsfjorden.

Undersøkelsen av miljøfremmede stoffer i 2018 i enkelte områder, viste at Kråkvåg og Bjugn fjorden er utsatt for liten eller kun svært begrenset menneskelig påvirkning og har «god» økologisk tilstand. Når det gjelder fremtidig belastning setter verneforskriften forbud mot tiltak og aktiviteter som vurderes å kunne ha negativ effekt på naturmangfoldet i det marine miljøet. Aktiviteter som kan tillates blir nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriftene. Regulering av den enkelte aktivitet vil kunne vurderes i forhold til samlet belastning i verneområdet og i regionen forøvrig. Gjennom den overvåkingen som det legges opp til, vil utviklingen i tilstand i forhold til verneverdiene kunne følges. Dette kan gi grunnlag for å sette i verk tiltak ved negativ påvirkning av verneverdiene. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

1.4 Verneverdier

Kråkvåg og Bjugn fjorden er et område som består av varierte naturtyper. Her finnes det blant annet store gruntområder med skjellsand og mudderbunn, samt dypere partier bestående av rike tareskoger og enda dypere korallrev (>300 meter). Verneverdiene knyttes til bevaring av helheten i Kråkvåg og Bjugn fjorden og til et svært viktig leve- og næringssøksområde for fugl og fisk. Kartlegging utført av Norsk Institutt for naturforskning våren 2020 viste at Bjugn fjorden er et viktig funksjonsområde for laks og ål, i tillegg til sjørret.

Som marint våtmarksområde står området i en særklasse, ikke bare i landsdelen, men også nasjonalt. Vi må til Danmark for å finne liknende fjæresoner av slike dimensjoner som i dette området. På lokalitetsnivå har fjæreamrådet i Grandefjæra størst verdi, men de andre fjærelokalitetene er også av stor betydning, og hele området må betraktes som et sammenhengende økologisk funksjonsområde. Området inneholder 4 gruntvannsområder som er vernet, og der 3 av dem har Ramsarstatus.

Av sjeldne eller viktige naturtyper som er registrert i området finner vi blant annet: store bløtbunnsområder, skjellsand, ålegraseng, tareskoger, driftvoller, korallrev (NT på den norske rødlisten 2018) og kalkalgebunn. Korallrev, bløtbunnsområder og ålegrasenger er også nevnt på listen over naturtyper som OSPAR (Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljø i det nordøstlige Atlanterhav) har listet som truet og i nedgang.

Verneverdiene og verneformålet knyttes til det store mangfoldet av naturtyper som er representativt for denne delen av kysten, samt særegne kvaliteter i området.

I tillegg må det også nevnes at området er en viktig hekke-, myte- og/eller næringsøkslokalitet for arter som sjøorre, ærfugl, sandlo, tundrasnipe, brushane, sjøørret, laks og ål.

1.5 Trusler mot verneverdiene

De største truslene mot verneverdiene i Kråkvåg og Bjugn fjorden er inngrep som kan endre økosystemet. Spesielt tekniske inngrep som kan endre strømforhold og biologiske forhold i området, samt forurensning som kan true både biologiske og kjemiske forhold i verneområdet. Eksempler på dette er utfylling, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring og plassering av konstruksjoner på sjøbunnen.

I dag foregår det blant annet mudring og deponering av masser. Ytterligere spredning av kråkeboller samt fiskeri i tilknytning til korallforekomster kan på sikt føre til vesentlige og permanente påvirkninger i verneområdet.

En annen trussel vil være større uttak av arter som er viktig næringsgrunnlag for mange organismer i verneområdet. Eksempler på dette kan være arter som ligger lavt i næringskjeden, som plante- og dyreplankton, snegler, børstemark o.l.

I tillegg må klimaendringer nevnes, da det er en faktor som vil påvirke hele økosystemet i det foreslåtte marine verneområdet og føre til forskyvning av leveområder for eksisterende arter samt at nye kan komme inn. Vern av Kråkvåg og Bjugn fjorden sikrer ikke naturmangfoldet mot klimaendringer, men kan, ved at andre påvirkningsfaktorer reduseres/endres/reguleres, gjøre at området vil være mer robust mot uheldige effekter av klimaendringer. I og med at området skal vernes mot nye vesentlige inngrep, vil det også være et referanseområde for hvordan naturen endres, bl.a. som følge av klimaendringer.

1.6 Andre interesser

Fiskeri

Noe fiske foregår i området. Tradisjonelt har det vært drevet fiske med garn, snøre, line og snurrevad etter torsk, hyse og annen bunnfisk i de dypere delene av området. Det drives også med fangst av krabbe i området.

Sporadisk har det vært trålt etter flyndre (Bjugnfjorden), og noe seifiske med snøre foregår i ytterkant av det foreslåtte verneområdet. Det har foregått tråling etter reker i området. Aktiviteten er per i dag ikke vanlig da det generelt er mindre reker langs norskekysten enn tidligere. Det finnes reketrålerefelt i de dypere partiene.

På Uthaug drives et fiskemottak av pelagisk fisk (Grøntvedt Pelagic A/S). Grøntvedt Pelagic A/S har også et mindre produksjonslokale på Kråkvåg. I tillegg har Scanbio A/S et produksjonsanlegg som ligger inne i Bjugnfjorden. Scanbio A/S produserer fiskeproteinkonsentrat og fiskeoljer.

Tarehøsting

I Norge har det blitt høstet kommersielt etter tare i ca. 40 år. Årlig blir det høstet rundt 170 000 tonn tare (stortare). Hvor mye som har blitt høstet i det foreslåtte marine verneområdet er ukjent. Men ifølge næringen selv har det ikke blitt høstet tare i området siden 80-tallet.

Tang- og tareskjæring

Tang- og tareskjæring er en aktivitet som var mer vanlig før da fiskerbonden brukte tang og tare til eget bruk som dyrefor eller gjødsel. I senere tid har høsting av tang og tare dreid seg om kommersiell høsting fra båt (store uttak).

I det foreslåtte verneområdet er det høstet tang og tare i kortere perioder. I perioden 1986-1987 ble det høstet tare på Dalehamna på Storfosna. Det ble også høstet i Grandefjæra i denne perioden (mengde ukjent). I senere tid er det ikke høstet tang og tare for kommersielt bruk i området før høsten 2019 da et firma fra Nordmøre (Algea AS) startet opp høsting i Grandefjæra naturreservat. Algea AS selger tang som bli brukt blant annet til helsekost, gjødsel, dyrefor, sminke og næringsmiddel.

I tillegg er det vist interesse i de siste årene for kommersielt uttak av tang og tare i Kråkvågsvaet fuglefredningsområde.

Uttak skjellsand

Det har foregått betydelig kommersielt uttak av skjellsand og kalkalge i Grandevika, men denne aktiviteten er nå faset ut ved at fylkeskommunen ikke har fornyet konsesjon til uttaket. Det har også vært uttak av sand i Kråkvågsvaet fuglefredningsområde på 80-tallet. Ellers har det vært mindre uttak av sand til eget bruk for grunneiere.

Høsting av andre marine ressurser

I de siste årene har det pågått høsting av strandsnegler i deler av området. Tidligere (i noen år frem til 1950) ble det skrapet etter o-skjell med skjellplog i området. I dag er det i hovedsak kamskjell som høstes.

Landbruk

Store deler av det marine verneområdet grenser mot landbruksarealer, som har avrenning til kanaler som munner ut i verneområdet. Mye av de opprinnelige sump- og gruntvannsområdene i tidligere Ørland kommune, spesielt ved Grandefjæra har blitt inndemt og dyrket opp.

Forsvaret

Forsvaret disponerer skyte- og øvingsfelt i området som overlapper med Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde. Både Luftforsvaret og Forsvaret benytter seg av disse feltene. Forsvarets virksomhet i skytefeltene kan omfatte bruk av sonarer og utsendelse av elektro-magnetiske energi i vannmassene, skyting med ulike våpensystemer og detonasjoner ved bruk av våpen over og under vann. Oppbyggingen av hovedbasen for kampflyene på Ørland og økende samvirke mellom forsvarsgrenene vil medføre en kontinuerlig videreutvikling av bruken av skyte- og øvingsfeltene. Skyting med artilleri fra Høya med målområde Tarva eller Burøy er et mulig utviklingsscenario ifølge Forsvaret. Volum og frekvens av alliert trening i skytefeltene vil trolig også øke i tiden fremover. Luftvern og baseforsvar er viktige funksjoner for sikring av kampflybasen.

Ørland flyplass har utslipp til Grandefjæra via tre kanaler som drenerer kampflyplassen; Leirbekken, Meldalsbekken og Djupdalsbekken.

Jakt og fritidsfiske

I dag jaktes det lite i Kråkvåg og Bjugn fjorden. I noen av de eksisterende verneområder er det i dag forbud mot jakt. I Kråkvågsvaet- og Innstrandfjæra fuglefredningsområde og Grandefjæra naturreservat er det forbudt med jakt i henhold til verneforskriftene. I Bjugholmen naturreservat er alt dyreliv i utgangspunktet fredet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelser. Unntak for dette er jakt i samsvar med gjeldende lovverk i perioden 1.august til 14.april.

Friluftsliv, forskning og turisme

Området benyttes en del til fritidsfiske og turisme. På Garten og Storfosna pågår blant annet reiselivsvirksomhet, som utleie av rorbuer. Mange av eiendommene ved sjøen har naust med utsett for båt. I tillegg finnes det flere mindre småbåthavner innenfor verneområdet. De aller fleste er private eller tilhører hyttefelt.

Området blir ofte besøkt av ornitologer på grunn av sitt rike fugleliv. Ved Grandefjæra naturreservat er det oppført 3 fugleobservasjonstårn (Rønsholmen, Lakskløholmen og Grande amfi), samt det er oppført ei lita bu ved Kråkvågsvaet fuglefredningsområde ved brua mellom Kråkvåg og Storfosna. Ørland våtmarkssenter holder til på Kultursenteret i Brekstad, og holder ofte kurs og turer ut til verneområdet. Det finnes også fine sportsdykkersteder i området, blant annet ved Kjeungen fyr.

Skipstrafikk, farleder og havner

Pr i dag finnes det 83 navigasjonsinstallasjoner (lys og sjømerker) i området. Blant dem er Kjeungen fyr, som er fredet som kulturminne.

Hovedfarleden med bifarleder går mellom Ørland fastland og Storfosna, som er sterkt trafikkert. Den benyttes av fartøy som ønsker å gå i skjermet farvann. Hovedtyngden av fartøy som jevnlig bruker denne leden er forskjellige typer lasteskip, men også fiskefartøy og Hurtigruten. Kystverket har fått flere innspill

om at det kan være utfordrende å manøvrere mellom fastlandet og Storfosna pga mange grunner, strøm og dårlig radarbilde, og det er registrert en god del grunnstøtinger i området. Kystverket har utarbeidet et forprosjekt for å øke dybden i hovedfarleden. Dette innebærer fjerning og flytting av masser i verneområdet.

Av havner finnes det flere fiskerihavner innenfor eller i nærheten av verneområdet. Disse ligger på Kråkvåg, Garten, Uthaug, Ervika og Tinbua. Videre er det mange ankringsplasser i området, samt mindre småbåthavner og moloer.

Tekniske inngrep

Det ligger flere kabler i området som foreslås som verneområde. Blant annet er det gitt dispensasjon til legging av vannledninger gjennom verneområdet under oppstart- og høringsprosessen.

Det er veiforbindelse med bru og molo/fylling mellom øyene Kråkvåg og Storfosna. Samt at det planlegges en undersjøisk tunnel mellom Garten og Storfosna noe som vil medføre at øyene Kråkvåg og Storfosna får fastlandsforbindelse.

Det finnes flere moloer og småbåthavner i verneområdet, samt at det er meldt behov for flere. Kommunen har også ytret ønske om å få samlet mange mindre småbåtanlegg i større småbåthavner.

2 Saksbehandling

2.1 Bakgrunn

Arbeidet med å utrede marine verneområder i Norge startet i 1991, og i den forbindelse oppnevnte Miljødirektoratet (den gang Direktoratet for naturforvaltning) et rådgivende utvalg for *marine verneområder* (også kalt Brattegard-utvalget). Brattegard-utvalget bestod av representanter fra forskjellige forskningsmiljø i Norge, samt Fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning. Utvalget ga i 1995 en tilrådning i form av Utredning for DN Nr. 1995-3, Kartlegging av egnede marine verneområder i Norge.

Senere ble det oppnevnt et nytt rådgivende utvalg av Klima- og miljødepartementet (den gang Miljøverndepartementet) i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet (den gang Fiskeridepartementet) og Olje- og energidepartementet i 2001. Dette utvalget ble kalt *rådgivende utvalg for marin verneplan*, og hadde som mandat å gi råd til utforming av den første marin verneplan for marint beskyttede områder i Norge. Utvalget bestod av representanter fra: Havforskningsinstituttet, Direktoratet for naturforvaltning, Fiskeridirektoratet, Riksantikvaren, Norges Fiskarlag, Norske Fiskeoppdretteres Forening, Norges Naturvernforbund, WWF, NINA, Norges forskningsråd, Kystdirektoratet, Oljedirektoratet. Taretrålfiskernes Forening hadde møterett i utvalget.

Kråkvåg og Bjugn fjorden var et av 36 kandidat områder for marint vern, som ble utpekt i tilrådninger fra Rådgivende utvalg for marin verneplan. Området ble da kalt Kråkvågsvaet – Grandefjæra – Bjugn fjorden. Utvalget ga sin endelige tilrådning i 2004. Utvalget vurderte at de 36 områdene til sammen representerte

et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur langs kysten og skjærgården. Ved utvelgelsen ble det vektlagt særegenhet og representativitet sett i forhold til regioner og kyststrekninger. Det ble også vektlagt at områdene skulle være lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåkning. På landsbasis er formålet med planen å ta vare på norsk marin natur. Utvalget delte områdene inn i 6 kategorier:

- Poller
- Strømrrike lokaliteter
- Spesielle gruntvannsforekomster
- Fjorder
- Åpne kystområder
- Transekter fra kyst til hav og sokkelområder

Kråkvåg og Bjugn fjorden tilhører kategori 3 – Spesielle gruntvannsområder.

Arbeidet med marint vern er forankret i flere stortingsmeldinger, herunder St.meld. nr. 37 (2008-2009) helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan), jamfør Innst. S. nr. 362 (2008-2009). Gjennom denne meldingen ble oppstart av planarbeidet klarert for 17 av de 36 kandidatområdene. Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet, jamfør Innst. 294 S (2015-2016), bekrefter at tverrsektorielt marint vern etter naturmangfoldloven § 39 fortsatt skal bidra til at et utvalg av representative, særegne, sårbare eller truede marine undersjøiske naturtyper og naturverdier langs kysten og i territorialfarvannet blir tatt vare på for fremtiden.

2.2 Saksgang

Saksbehandlingen har fulgt reglene i naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen.

Melding om oppstart av planarbeidet ble i 2017 kunngjort og sendt til grunneiere, lokale, regionale og sentrale etater og organisasjoner for å få innspill til tema som burde utredes/vurderes i verneplanprosessen. I meldingen ble det blant annet skissert mulige restriksjoner med utgangspunkt i anbefalingene fra rådgivende utvalg og nyere kunnskap om området. Det ble holdt et åpent informasjonsmøte på Brekstad i Ørland kommune i september 2017 i forbindelse med oppstartsmeldingen. I tillegg hadde Fylkesmannen i Trøndelag (den gang Sør-Trøndelag) i forkant av oppstartsmeldingen informasjonsmøter med kommunene, fylkeskommunen, Fiskeridirektoratet og NTNU Vitenskapsmuseet.

I tråd med saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven (rundskriv T-2/15) er det også opprettet en referansegruppe med lokale representanter. I oppstartsfasen opprettet Fylkesmannen en referansegruppe med berørte myndigheter:

- Ørland kommune
- Bjugn kommune
- Fiskeridirektoratet region Midt
- Sør-Trøndelag fylkeskommune
- NTNU, Vitenskapsmuseet. Institutt for arkeologi og kulturhistorie

Fylkesmannen hadde 2 møter med denne referansegruppen i trinn 1.

I tildelingsbrev av 20.12.2017 fikk Fylkesmannen i oppdrag å videreføre arbeidet med å utarbeide verneforslag for Kråkvåg og Bjugn fjorden. Under utarbeidelse av verneforslaget har Fylkesmannen i Trøndelag opprettet en utvidet referansegruppe (Referansegruppe trinn 2) som bestod av følgende representanter:

- Ørland kommune
- Bjugn kommune
- Fiskeridirektoratet region Midt
- Sør-Trøndelag fylkeskommune
- NTNU, Vitenskapsmuseet. Institutt for arkeologi og kulturhistorie
- NTNU, Vitenskapsmuseet. Institutt for naturhistorie
- Fiskarlaget Midt-Norge
- Grøntvedt Pelagic AS (næringsliv)
- Ørland og Bjugn bondelag
- FNF (Forum for natur og friluftsliv)

Fylkesmannen hadde 3 møter pluss en befaring med referansegruppe trinn 2. Fylkesmannen hadde også et eget møte med NTNU Vitenskapsmuseet, som ikke hadde mulighet til å stille på det første møtet i referansegruppe trinn 2.

Fylkesmannen i Trøndelag sendte 17.12.2018 forslaget til vern til faglig gjennomgang i Miljødirektoratet. Den 25.03.2019 fikk Fylkesmannen tilbakemelding fra Miljødirektoratet med klarsignal om å sende forslaget på høring med noen mindre justeringer.

Verneforslaget ble sendt fra Fylkesmannen på lokal og sentral høring 11.06.2019 med høringsfrist 13.09.2019. I forbindelse med høringen av verneforslaget ble det holdt 2 åpne møter. Et i Botngård (Bjugn kommune) den 25.06.2019 og ett på Brekstad (Ørland kommune) den 02.07.2019.

Den 21.06.2019 sendte Ørland og Bjugn kommuner brev til Fylkesmannen i Trøndelag der de ba om utsatt høringsfrist og nye åpne møter til etter sommerferien. Den 17.07.2019 og 28.08.2019 sendte Ørland og Bjugn kommuner og deres ordførere brev til Klima- og miljødepartementet der de ønsket utsatt høringsfrist på verneforslaget. Den 04.09.2019 kom det svar til kommunene fra klima- og miljødepartementet der høringsfristen ble utsatt til 01.03.2020.

Den 29.04.2020 ble det holdt et siste møte i referansegruppen før Fylkesmannen sendte sin tilrådning til Miljødirektoratet.

3 Viktige endringer under verneplanprosessen

3.1 Avgrensning og arealomfang

I verneforslaget hadde Fylkesmannen satt opp 2 alternativer til avgrensning for det marine verneområdet:

Alternativ 1: Verneområdet strekker seg fra Botngård i øst via Festholmen til vest for Tarva og derfra til kommunegrense Hitra, sør langs denne og inn til sør

for Kråkvåg og Storfosna, videre langs land fra Garten tilbake til Botngård. Totalarealet er på ca. 224 km².

Alternativ 2: Verneområdet strekker seg fra Botngård i øst via Festholmen til vest for Tarva. Derfra til kommunegrense Hitra, sør langs denne, og inn til Kråkøya. Øst for Kråkvåg følges grensen for Kråkvågsvaet fuglefredningsområde til sør på Vågakalven, og herfra sør til Storsundtaren, til Vågågrunnen og videre langs land fra Garten tilbake til Botngård. Totalarealet er på ca. 218 km².

For Kråkvåg og Bjugn fjorden tilrår Fylkesmannen at alternativ 1 vernes med følgende justeringer:

- *Justere grense ved eiendom til Stig Rune Moen øst for Storfosna i henhold til gjeldende reguleringsplan.*

Vernearealet for Kråkvåg og Bjugn fjorden blir etter justeringene ca. 224 km².

Bakgrunnen for de foreslåtte endringene er beskrevet i kapittel 5.26.

3.2 Verneforskriften

Fylkesmannen tilrår at:

- Det settes inn følgende nye bestemmelser i § 5 (Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser): *q) Reketråling*
- Siste setning i § 4 bokstav a endres fra «Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet, likevel slik at eksisterende bruk av militære skyte- og øvingsområder er tillatt.» til «Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet, likevel slik at bruk av eksisterende militære skyte- og øvingsområder er tillatt».
- Punkt 2 under § 4 bokstav e endres fra «Bruk av redskaper som slepes under fisket og kan berøre bunnen» til «Bruk av redskaper som slepes under fisket og kan berøre bunnen, unntatt bruk av snurrevad».
- Navnet på verneområdet endres fra «Kråkvågsvaet – Grandfjæra – Bjugn fjorden marine verneområde» til «Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde»
- Under § 8 føyes ordet «bruk» inn.

3.3 Navnsetting

Etter innspill fra Språkrådet tilrår Fylkesmannen at «Kråkvågsvaet-Grandfjæra-Bjugn fjorden marine verneområde» endres til:

«Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde».

4 Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdet, og det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen. Alle kommuner fikk høsten 2014 tilbud om å ta over forvaltningsansvaret for mindre verneområder (områder forvaltet av Fylkesmannen). Miljødirektoratet har delegert slikt ansvar til kommuner som har sagt ja og akseptert de forutsetningene som lå til grunn for tilbudet. Tilbudet omfatter ikke Ramsar-områder og verneområder som strekker seg over flere kommuner.

Det foreslåtte marine verneområdet overlapper store deler av følgende eksisterende verneområder: Grandefjæra naturreservat, Innstrandfjæra fuglefredningsområde, Kråkvågsvaet fuglefredningsområde og Bjugnholmen naturreservat. Disse forvaltes pr i dag av Fylkesmannen i Trøndelag. Grandefjæra, Innstrandfjæra og Kråkvågsvaet er Ramsarområder. Ørland og Bjugn kommuner ble i 2020 slått sammen til Ørland kommune. Ørland kommune har pr i dag ikke forvaltningsmyndighet for verneområder.

Av hensyn til brukergruppene og en effektiv, helhetlig og hensiktsmessig forvaltning anser Fylkesmannen det som hensiktsmessig at det er samme forvaltningsmyndighet for alle verneområder som overlapper hverandre.

Statens naturoppsyn (SNO) vil ha det overordnede ansvar for oppsynet i området.

Forvaltningsplan for området bør ferdigstilles snarest mulig etter vernevedtak. En forvaltningsplan utarbeides av den som blir forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Eventuelle utgifter til erstatning og gjennomføring av en eventuell erstatningsprosess, samt merking og oppsetting av skilt, forutsettes dekket av bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kapittel 1420 post 33. Utarbeiding av forvaltningsplaner, etablering av oppsyn og skjøtsel vil dekkes innenfor aktuelle budsjettposter og eksisterende budsjetttrammer.

Opplysningene som er kommet inn og de vurderingene som er gjort gjennom verneplanprosessen, tilsier at gjennomføring av vern som foreslått i liten grad vil legge begrensninger på eksisterende bruk. Verneforslaget kan ha begrensninger på mulig fremtidig bruk i verneområdet. Noe som kommer frem til i innspill fra næringslivet som er negativ til vern i Kråkvåg og Bjugnfjorden. Dette er kommentert av Fylkesmannen i kapittel 5.

5 Merknader til verneforslaget

5.1 Høringsparter og uttalelser

Forslaget til Kråkvåg og Bjugnfjorden marine verneområde ble sendt på lokal og sentral høring.

Det kom inn innspill fra total **32** parter innen høringsfristen.

Følgende ga innspill til høringen: Stig Rune Moen, Språkrådet, Sametinget, Riksantikvaren, Sjømatbedriftene, Statens vegvesen region Midt, Fiskarlaget Midt-Norge, Statsnail AS, Turid Ingunn Undertun, Forsvarsbygg, Knut Hellesvik m.fl. fritidsfiskere (for gruppene Lønnagrunns venner og Havbruksfri sone utenfor Lysøysund i ny Kystsoneplan), Havforskningsinstituttet, Kystverket Midt-Norge, Norges Dykkeforbund, Helmer A. Dybfest, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Fiskeridirektoratet region Midt, Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO Trøndelag har sammen med Ørland Næringsforening, Bjugn Næringsforening og Sjømat Norge skrevet felles uttalelse), Norges vassdrags- og energidirektorat, Bjugn og Ørland Bondelag, Trøndelag Fylkeskommune, Anne Lise Grebstad og Steinar Kjørsvik, Dupont Nutrition Norge AS, Ørland kommune, Svein Erik Morseth og Randi Nesset, Gert J. Hovde Gabrielsen, Helge Berre, Ørland sosialistisk venstreparti (Ørland SV), Fosen Naturvernforening, Forum for natur og friluftsliv (sender på vegne av Naturvernforbundet i Trøndelag og Norsk Ornitologisk Forening avdeling Trøndelag), Sjømat Norge havbruk midt, NTNU Vitenskapsmuseet.

2 nye innspill ble sendt til Fylkesmannen etter Fylkesmannens forslag til tilrådning ble oversendt referansegruppen den 15.04.2020. Disse innspillene kom fra Statsnail AS og Sjømatbedriftene.

I tillegg kom det innspill i forbindelse med åpne møter i Brekstad og Botngård, samt i møter med referansegruppene.

Fylkesmannen har i dette kapittelet bare forholdt seg til de innspill og merknader til høringen som omhandler verneforslaget. Andre innspill, merknader, synspunkter mm er ikke oppsummert her. Alle høringsinnspill med vedlegg som har kommet inn under høringen vil bli sendt samlet over til Miljødirektoratet sammen med Fylkesmannens tilrådning.

5.2 Generelle merknader og holdninger til vern

Fylkesmannen leser det slik at Dupont Nutrion Norge AS, Sametinget, Statens vegvesen region Midt, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Fiskeridirektoratet, Fiskarlaget Midt-Norge, Trøndelag fylkeskommune, Stig Rune Moen, Språkrådet, Riksantikvaren, Turid Ingunn Undertun, Forsvarsbygg, Kystverket Midt-Norge og Norges vassdrags- og energidirektorat ikke har holdninger til om området skal vernes eller ikke.

Fylkesmannen leser det slik at Ørland kommune, Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), Ørland Næringsforum, Bjugn Næringsforum, NHO Trøndelag, Sjømat Norge, Bjugn og Ørland Bondelag, Statsnail AS, Sjømatbedriftene, Helge Berre, Anne Lise Grebstad og Steinar Kjørsvik er negativ til vern av Kråkvåg og Bjugnfjorden. Statsnail AS sin holdning til vern ble oversendt Fylkesmannen i et senere brev av 23.04.2020. Sjømatbedriftene sendte først innspill 10.07.2019 der de var positivt til vern av Kråkvåg og Bjugnfjorden marine verneområde. Den 27.04.2020 sendte Sjømatbedriftene et nytt innspill der de var negativ til vern av Kråkvåg og Bjugnfjorden.

Fylkesmannen har oppfattet det slik at Gert J. Hovde Gabrielsen, Svein Erik Morseth, Randi Nesset, Ørland SV, Helmer A. Dybfest, Fosen Naturvernforening, NTNU Vitenskapsmuseet, Havforskningsinstituttet, Knut Hellesvik m.fl. fritidsfiskere (for gruppene Lønnagrunns venner og Havbruksfri sone utenfor

Lysøysund i ny Kystsoneplan), Norges Dykkerforbund og Forum for natur og friluftsliv er positiv til vern av Kråkvåg og Bjugn fjorden.

5.3 Kommune- og reguleringsplaner

Trøndelag fylkeskommune og Ørland kommune påpeker at vern og beskyttelse av verdier som nevnt i verneforslaget også kan skje gjennom en kommuneplan etter Plan- og bygningsloven. En kommuneplan vil sikre en bærekraftig utvikling i de varierte naturtypene i et lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv. Ørland kommune mener det må gjennomføres en konsekvensutredning før det tas et standpunkt til vern. Ørland kommune mener også at Norge ikke er forpliktet til å verne 10% av sjøareal med hjemmel i naturvernlovgivning, men at dette kan bevares gjennom plan- og bygningsloven, og at man sannsynligvis allerede har nådd 10 prosentmålet for kystområdene. Ørland kommune kommenterer at et vern kan få konsekvenser for kommunens og regionens utvikling og er i strid med kommunalt selvstyre.

I tillegg uttaler Ørland kommune:

- «Kommunalt selvstyre - statlig overstyring. Det foreslåtte vernet kan få vidtgående konsekvenser for kommunens og regionens utvikling. Det kommunale selvstyre vil bli erstattet av statlige forskrifter som vil omfatte store deler av kommunens sjøareal, med Fylkesmannen som overstyrende myndighet. Et slikt inngrep vil stride mot nasjonale politiske føringer om økt respekt for det kommunale selvstyre, som nå også er fastsatt i Grunnloven. Vi viser også til Stortingets klare føringer om vektlegging av det lokale selsstyre i denne type saker, bl.a. Innst. 455 S (2016-2017), hvor et tverrpolitisk flertall i energi- og miljøkomiteen «viser til at i prosesser med marine verneplaner i kystnære områder skal berørte kommuners og fylkeskommuners synspunkter vektlegges».
- Dårlig vernestrategi. Forslaget innebærer en dårlig vernestrategi og gir et svært dårlig signal til en kommune som nettopp er etablert etter et vedtak i Stortinget om kommunesammenslåing. Det er en kommune som nå starter arbeidet med sin første helhetlige kommuneplan, hvor alle sider av arealanvendelsen i kommunen, både til lands og til vanns, vil bli grundig vurdert. Ansvar for arealplaner er en kjerne i det kommunale selvstyret. Fylkesmannen og andre statlige sektororganer har etter loven rikelig anledning til å delta i kommuneplanprosessen. Staten og Fylkesmannen har stor myndighet til å gripe inn i regulerings- og plansaker, dersom de mener at kommunen ikke er påpasselig nok. Et samspill med kommunen, med respekt for det kommunale selvstyret, vil gi størst legitimitet i befolkningen, noe som også vil tjene verneinteressene best.
- Legger lokk på utviklingen. Mens kommunale planprosesser gir et godt grunnlag for å avveie ulike samfunnshensyn, foretas det i forslaget i liten grad en slik avveining, og det meste av næringsmessig og samfunnsmessig utvikling i verneområdet vil bli hemmet eller stanset. Det blir restriksjoner også i landområdene som grenser til sjøen. «Fiskerbonden» som har preget primærnæringene i vår regionen, og industrien knyttet til denne, vil gå en usikker tid i møte. Selv om dagens sjøtilknyttete

industri i noen grad innvilges «unntak», må det påregnes store begrensninger i den videre vekst og utvikling.

Fylkesmannen viser til at vi har fått i oppdrag å utrede vern etter naturmangfoldloven.

- Foreldet faktagrunnlag – neglisjerer den blå sektor. Forslaget bygger på data og faktagrunnlag som ikke er oppdatert med de svært grundige kartleggingene av havbunnen som er gjennomført de senere årene, i regi av bl.a. Norges Geologiske Undersøkelser. Det er heller ikke tatt hensyn til den rivende teknologiske utvikling som nå skjer innenfor sjømatnæringene, samt regjeringens havstrategi som er forankret i FNs bærekraftsmål. Regjeringens havstrategi legger til grunn at havøkonomiene må vokse sterkt for å møte den voksende verdensbefolkning, og samtidig bidra til å løse miljø- og klimautfordringene verden står overfor. Dette burde vært viktige hensyn å vurdere tatt i betraktning hvor viktig den sterkt voksende «blå sektor» er for denne kommunen – både i primærleddet og i foredlingsindustrien. Ikke noe av dette er nærmere belyst i planforslaget.

Fylkesmannen mener at de verneverdier som er kartlagt og dokumentert i verneprosessen er det nyeste og beste tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget. Samtidig er de næringsinteressene som omtales og avveies i forhold til naturverdiene de næringsinteressene som ble spilt inn under prosessen bla av kommunene, interesseorganisasjoner, næringsliv.

- Lag på lag med statlig vern. Ved en ny prioritering mellom verneområder må det legges vekt på at Ørland er en av de kommunene i landet som allerede er pålagt størst begrensninger i arealbruk som konsekvens av statlige vernetiltak – både til lands og til vanns. Ørland kommune har i dag begrenset med sjøareal uten restriksjoner. Ørland kommune er nærmest «teppebelagt» med statlige vernesoner. Dessuten er Ørland en viktig regional vekstkommune, med en militær hovedflyplass, med de betydelige begrensninger det gir på arealanvendelsen.»

Statsnail AS og Sjømatbedriftene har etter høringsfristen sendt nytt innspill på at de mener kommunen kan ivareta verneverdiene gjennom plan- og bygningsloven.

Ørland Næringsforum, Bjugn Næringsforum, NHO Trøndelag og Sjømat Norge mener det totale verne- og klauseringstrykket blir for massivt i en utviklingskommune som Ørland. Deres konklusjon er at det per i dag ikke er behov for verneplanen og de anser det mer fremtidsrettet med aktiv forvaltning enn et passivt vern.

Gert J.Hovde Gabrielsen er skeptisk til vern gjennom aktiv bruk, som ved arealplaner. Gabrielsen mener at et vern vil være positivt for blant annet fuglelivet og korallene samt friluftslivet.

Fylkesmannen viser til brev fra Klima- og miljødepartement av 18.04.2017 og brev fra Miljødirektoratet av 20.04.2018 der Fylkesmannen i Trøndelag (tidligere Fylkesmannen i Sør-Trøndelag) fikk i oppdrag å melde oppstart av planarbeidet

av marint vern i Kråkvågsvaet-Grandefjæra-Bjugnfjorden i henhold til §§ 41-43 i naturmangfoldloven. Fylkesmannen viser også til St.meld. 14 (2015-2016) «Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold», som sier at man skal fortsette arbeidet med å opprette marine verneområder etter § 39 i naturmangfoldloven.

Fylkesmannen oversender nå sin faglig tilråkning til Miljødirektoratet som igjen sender sin faglig tilråkning til Klima- og miljødepartementet. Forslaget vil deretter bli diskutert mellom departementene før det legges frem i statsråd for politisk avgjørelse. Fylkesmannen er en prosess og faglig tilråder, og skal søke å balansere ulike brukerinteresser opp mot verneverdier og formål. Når et område skal vernes etter naturmangfoldloven er det viktig av naturverdiene vektlegges, og at andre interesser avveies mot dette grunnlaget, og ikke på en slik måte at viktige verneverdier og helheten går tapt. Diskusjonen rundt plan- og bygningsloven vs naturmangfoldloven ble bla gjort i Stortinget når naturmangfoldloven ble behandlet, samt at spørsmålet er drøftet ved behandling av mange tidligere verneplaner bla etter «Nasjonalparkplanen»

Området Kråkvåg og Bjugnfjorden er under kravet for konsekvensutredning (minimum 250 km²). Pr i dag er ca. 3,1% av kysten vernet, jf. Miljøstatus.

5.3 Uttak av sand og tipping av åkerstein

Helmer A. Dybfest, Anne Lise Grebstad og Steinar Kjørsvik, og Bjugn og Ørland Bondelag mener det fortsatt må være lov å ta opp sand til eget bruk (eks. vedlikehold av vei og gårdsplass). Samt tipping av åkerstein. Anne Lise Grebstad og Steinar Kjørsvik bruker også tipping av åkerstein som flomvern og for utvidelse av matjord.

NTNU Vitenskapsmuseet mener at uttak av sand og grus må være regulert, slik det foreslås i verneforslaget. Kun til eget bruk etter søknad for å sikre at forvaltningsmyndigheten kan føre kontroll.

Fylkesmannen viser til råd fra Rådgivende utvalg av 30.06.2004 som foreslår strenge restriksjoner i forhold til inngrep i bunnen for eksempel ved uttak av sand og grus og deponering av masser. Fylkesmannen mener at et begrenset uttak til eget bruk for grunneiere ikke trenger å være negativt for verneverdiene. Men som et føre-var tiltak må det være regulert for å sikre at uttaket skjer på en bærekraftig måte. Det samme gjelder tipping av åkerstein som kan søkes dispensasjon etter § 5 bokstav l i verneforskriften. I en forvaltningsplan kan det for eksempel settes retningslinjer som sier at grunneiere kan søke fler-årig dispensasjoner for uttak av sand og grus, og faste plasser for tipping av stein. Dette er for eksempel gjort i Rødberget og Gaulosen marine verneområde.

5.4 Andre fysiske inngrep

Ørland kommune mener det ikke foreligger et godt grunnlag for et forbud mot større fysiske inngrep i hele verneområdet. Kommunen mener at det ikke kommer helt frem i verneforslaget om Fylkesmannen vil gi dispensasjon til Kystverkets planlagte utdyping av hovedfarleden eller kommunens planer om sykkelveg langs Bjugnfjorden.

Fylkesmannen: Større fysiske inngrep på sjøbunnen er en av de største truslene mot verneverdiene i et marint verneområde. Fysiske inngrep kan endre både topografi og konsistens av bunnssubstratet samt endre strømretning, og forsterke effekten av lokal forurensing. Fysiske inngrep ble også nevnt som en av de største negative påvirkninger på marine områder av det Rådgivende utvalg for marin verneplan. Fylkesmannen mener at dette ikke trenger å utdypes nærmere.

Fylkesmannen er godt kjent med Kystverkets planer om utdyping av hovedfarleden mellom Storfosna og Grandefjæra, og har vært i dialog med Kystverket om dette før oppstart av verneforslaget. Kystverket er opplyst om at et slik tiltak vil trenge dispensasjon fra verneforskriften. Ved behandling av en slik søknad vil tiltakets påvirkning på verneverdiene og tiltakets betydning for samfunnet og sikkerhetshensyn bli vurdert.

5.5 Landbruk

Svein Erik Morseth og Randi Nesset har landbrukskanaler og avløp i området, og ønsker at vernet ikke skaper noen hindring for dette. Svein Erik Morseth og Randi Nesset mener at vernet ikke må få konsekvenser og følger for det som ligger utenfor verneområdet, for eksempel at Fylkesmannen er negativ i høringsuttalelse til tiltak utenfor verneområdet grunnet dets nærhet til verneområdet.

Fylkesmannen viser til andre lovverk som regulerer slik aktivitet og inngrep. Et marint vern vil ikke gi ytterligere begrensninger på eksisterende landbrukskanaler og avløp.

5.6 Jakt

Fosen Naturforening mener det burde være forbud mot jakt i hele verneområdet, da det blir lettere å forholde seg til for allmennheten. I tillegg kan de ytre forutsetningene endre seg slik at jakt på sjøfugl/fugl/sjøpattedyr blir omfattende. Det vil være lettere å legge inn jaktforbud på et tidspunkt da det er lite jakt enn å vente til jakta blir et problem for både bestandene for de enkelte artene og at uttaket kan påvirke verneområdets verdi som referanseområde for forskning og overvåkning. Så lenge sjøfuglene sliter må en kunne ha jaktforbud i et verneområde.

Fylkesmannen viser til verneformålet for Kråkvåg og Bjugn fjorden som bare omhandler overflaten, vannsøylen og sjøbunnen. Vern av fuglelivet blir ikke omfattet av vernet, men næringsgrunnlaget til fuglene omfattes av vernet. Jakt på sjøpattedyr skjer i et svært begrenset omfang i Kråkvåg og Bjugn fjorden, og har trolig en liten effekt på økosystemet. Fylkesmannen har dermed ikke valgt å sette noen ytterligere begrensninger på jakt av sjøpattedyr i det marine verneområdet.

5.7 Fiskeri

Fiskarlaget Midt-Norge, Statsnail AS, Trøndelag fylkeskommune, Ørland Næringsforum, Bjugn Næringsforum, NHO Trøndelag, Sjæmatbedriftene og Sjømat Norge er negativ til at det blir et forbud mot høsting av bløtdyr og pigghuder. Og mener det ikke finnes dokumentasjon og kunnskap som gir grunnlag for forbudet.

Sjømatbedriftene er kjent med at høsting av levende bløtdyr og pigghuder har foregått i lang tid i området og at det ikke har hatt noen negativ effekt på fuglelivet i området.

Fiskarlaget, Statsnail AS, Ørland kommune og Trøndelag fylkeskommune mener også at slik høsting ikke setter spor i naturen og høstes på en bærekraftig måte. Trøndelag fylkeskommune mener også at aktiviteten bør overvåkes for å vurdere eventuelle restriksjoner på uttak i form av åpne/stengte områder, kvoter osv. Ørland kommune mener at plan- og bygningsloven kan regulere aktiviteten med åpne/stengte områder, kvoter osv.

Videre bemerker Statsnail AS at eksisterende næringsvirksomhet i området skal tas hensyn til ved opprettelse av nye verneområder. Og at forbud mot fiske av bløtdyr og pigghuder ikke er forankret i naturmangfoldloven § 8, og at et slik forbud vil være grov forskjellsbehandling av Statsnail AS og andre fiskere.

Fiskeridirektoratet mener det ikke er grunnlag for å innføre et generelt forbud om høsting av levende bløtdyr og pigghuder i hele verneområdet. Aktiviteter som er negative for verneverdiene må likevel kunne vurderes. Dette kan for eksempel være høstemetoder (som skjellskarpe) og begrensninger (art og antall) i enkelte geografiske definerte områder, som for eksempel i fuglefredningsområder. Fiskeridirektoratet mener det bør spesifiseres i forskriften at punkt ii «*Bruk av redskaper som slepes under fiske og som kan berøre bunnen*» ikke gjelder bruk av snurrevad. Fiskeridirektoratet ber om at tråling av reker blir tillatt. Da ressurstilgangen på reker kan endre seg i fremtiden, samt at Kråkvågsvaet-Grandfjæra-Bjugnfjorden ikke er foreslått som et referanseområde for reke- og krepsetråling. I følge oppstartsmeldingen var det nevnt at det ikke skal legges opp til spesielle begrensninger når det gjelder bruk av eksisterende reketrålfelt.

Anne Lise Grebstad og Steinar Kjørsvik ønsker å kunne gjenoppta den lange tradisjonen med laksefiske med not på eiendommen (ved Likskjærstøtta og sameiet Kisteinen). Statsnail AS høster strandsnegler på eiendommen, som også er en ressurs i form av pengeutbetalinger.

Helmer A. Dybfest ønsker å fortsatt kunne benytte sine 2 laksnøter (kilnot) plasser innenfor marbakken. Dybfest har sagt nei til høsting av strandsnegler på sin eiendom.

Svein Erik Morseth og Randi Nettet har lakserett i området, og ønsker at aktiviteten fortsatt kan utøves.

Gert J. Hovde Gabrielsen mener at slik konvensjonell fiske som er gjort i de senere år ikke vil rammes av vernet, det gjør heller ikke turisme. Det er ren ønsketenkning at fiskeribonden igjen skal dukke opp i fremtiden slik det var langt tilbake i tid. Det beskjedne sesongfisket som foregår rammes ikke, det gjør heller ikke dispensasjoner for flytebrygger eller lignende utvidelser.

Fosen Naturvernforening er skeptisk til kommersielt fiske i det marine verneområdet, pga økosystem, beskatning av diverse arter og tapte fiskeredskaper/spøkelsefiske, og mener det ikke er nok å nevne opp arter det er forbudt å høste av. Fosen Naturvernforening foreslår at det bør stå i verneforskriften at all kommersiell høsting er forbudt, og evt nevne ved artsnavn de som det skal være lov å drive fiske/fangst av.

NTNU Vitenskapsmuseet mener at høsting av marine ressurser er en aktivitet som utgjør en stor fare for konflikt med kulturminner under vann. Taretråling og andre «bunnaktiviteter» er svært ødeleggende tiltak som ikke kontrolleres, og generelt ikke er ønsket. Eventuelle kulturminner under vann som kommer i konflikt med slik aktivitet vil høyst sannsynlig gå tapt. Her er det sannsynligvis store mørketall. Det er viktig at dispensasjonssøknader vedrørende høsting av tang og tare til eget bruk (i likhet med alle andre tiltak i sjø og vassdrag) oversendes NTNU Vitenskapsmuseet, som fagmyndighet for kulturminner under vann.

Svein Erik Morseth og Randi Nasset er positivt til et marint vern da de ikke ønsker næringsutvikling i dette området som for eksempel oppdrettsanlegg. De har i tillegg sett at kommersiell kamskjellplukking nærmest har støvsugd sjøbunnen og kamskjellene har vært borte i området i lang tid, men har heldigvis begynt å komme tilbake.

Fylkesmannen viser til råd fra Rådgivende utvalg av 30.06.2004 som foreslår området Kråkvåg og Bjugn fjorden som ett av 6 områder for langtidsovervåkning og forskning. De har blant annet nevnt høsting av levende ressurser som en mulig utfordring. Rådgivende utvalg skriver blant annet at «Teknologiutvikling med nye måter å høste på og utnyttelse av nye ressurser som i dag ikke utnyttes, vil kunne føre til utilsiktede biologiske endringer som det vil være viktig å oppdage på et tidlig tidspunkt.» Fylkesmannen mener at stort omfanget av kommersiell høstingen av arter lavt i næringskjeden er en trussel mot verneverdiene, og derfor bør forbys. Massiv kommersiell høsting av bløtdyr og pigghuder, som pågår i dag, har bare pågått de siste 2 årene.

Når det gjelder reketråling så foreslår Fylkesmannen at det blir mulig å søke dispensasjon til reketråling i verneområdet. Fylkesmannen har dermed lagt inn en ny bestemmelse i verneforskriftens § 5. En forvaltningsplan kan gi nærmere retningslinjer om det kan gis flerårige dispensasjoner. Fylkesmannen har valgt å ikke sette reketråling under § 4 da man pr i dag ikke har fullstendig oversikt over verdiene i området. Og da reketråling kan skade for eksempel koraller. Annet fiske der redskaper slepes langs bunn blir forbudt. Unntak for dette er bruk av snurrevad. Fylkesmannen har dermed endret ordlyden i §4 bokstav e etter innspill fra Fiskeridirektoratet. Når det gjelder setting av laksenøter vil ikke et marint vern skape noen ytterligere begrensninger for aktiviteten. Dette vil reguleres av annet lovverk.

5.8 Havbruk

Ørland Næringsforum, Bjugn Næringsforum, NHO Trøndelag og Sjømat Norge mener at områdene inne i det foreslåtte marine verneområdet er vurdert av SalMar AS som noen av de beste lakseoppdrettsområdene i verden. Ørland Næringsforum, Bjugn Næringsforum, NHO Trøndelag og Sjømat Norge mener det er en for stor inngripen å frata fremtidige generasjoner mulighet bestemme over egne ressurser og muligheter for matproduksjon i området.

Sjømat Norge ber om at en ikke bruker kunnskapsmangel og synsing om sjøørret og elvemuslingens avhengighet av anadrom fisk som argument for vern samt «kan-antakelser» vedrørende lakselus, infeksjonspress mm, for å forby oppdrett i området. Sjømat Norge mener også at akvakulturvirksomhet i deler av området er i tråd med råd til utforming av marin verneplan for marin beskyttede områder

i Norge. Sjømat Norge mener også at det er store mangler i kunnskapsgrunnlaget for området og at man vil få mer kunnskap fra pålegg om overvåkning/kunnskapsinnhenting som forutsetninger for etablering av akvakulturvirksomhet og annen næringsvirksomhet. Sjømat Norge mener at forbud mot bærekraftig matproduksjon og høsting av levende ressurser er i strid med norsk politikk og FNs bærekraftsmål.

Sjømatbedriftene mener at det å forby oppdrettsaktivitet i det foreslåtte verneområdet strider mot nasjonalt mål om å fremme norsk bærekraftig havøkonomi. Sjømatbedriftene mener også at deler av det foreslåtte verneområdet er et kritisk viktig område for fremtidens oppdrettsnæring, og ber derfor om at det blir gitt åpning for akvakultur i deler av området. De mener det vil være i tråd med både nasjonalt mål, og ikke minst på bakgrunn av de råd som ble gitt av det rådgivende utvalg.

Ørland kommune mener at en utvidelse av verneområdet mot nord og vest fratar Ørland kommune muligheten til å legge til rette for, samt å delta i utviklingen av en bærekraftig og lønnsom havbruksnæring. Ørland kommune og Sjømatbedriftene viser også til at kommunen gjennom tidene har vært restriktiv til å åpne for akvakulturanlegg i Bjugn fjorden, en praksis som kommunen har ønske om å videreføre også uten en marint vern.

Gert J. Hovde Gabrielsen mener at Fylkesmannen beskriver godt hvorfor havbruk ikke er økologisk bærekraftig i dette området.

Fosen Naturvernforening er positiv til forbud mot havbruksaktiviteter i det foreslåtte marine verneområdet. Fosen Naturvernforening foreslår at det i forskriften bør stå at det ikke er tillatt med dumping av avlusningsmiddel fra oppdrettsanlegg fra tiliggende områder.

Fiskeridirektoratet har ingen innvendinger til at det blir forbud mot akvakulturvirksomhet i det foreslåtte marine verneområdet. Viser til at deler av området ikke egner seg til akvakultur på grunn av dybdeforholdene. Akvakulturanlegg vurderes til å kunne ha negative innvirkninger på verneverdiene. Området er også valgt ut for lagtidsovervåkning og forskning i marin verneplan.

Fylkesmannen viser til verneforslaget som beskriver hvorfor havbruksnæring bør være forbudt i det marine verneområdet. Vernet gjøres i et langsiktig perspektiv. Vern av noen områder vil ofte kunne styrke ressursgrunnlaget for varig høsting i andre tilgrensende områder.

5.9 Havbeite

Fiskeridirektoratet har ingen innvendinger til at det blir forbud mot havbeite i det foreslåtte marine verneområdet.

5.10 Uttak av tang og tare

Fiskeridirektoratet har ingen innvendinger til forslaget om forbud av taretråling og uttak av tang og andre marine planter i det foreslåtte marine verneområdet.

NTNU Vitenskapsmuseet mener at uttak av tang, tare og marine planter må være regulert slik det foreslås i verneforslaget. Dette for å sikre at forvaltningsmyndigheten kan føre kontroll. NTNU Vitenskapsmuseet støtter at taretråling innenfor verneområdet ikke er akseptabelt. Taretråling er ikke forenelig med verneformålet, da det endrer dynamikken i økosystemet og økosystemets funksjon. Det er viktig å understreke Fylkesmannens intensjon i det som skrives her. Likeledes høsting av tang og tare og bløtdyr og pigghuder. Forslagets utforming setter viktige begrensninger og de begrunnelsene som er gitt må ligge til grunn. Det diskuteres høsting av ulike arter og at andre arter kan komme til i fremtiden. Det skal ikke være noen grunn til å måtte nevne mange ulike organismegrupper for at det skal være omfattet av vernet. Forslag til forskrift § 3 b sier dyrelivet er vernet. Da er det uomtvistelig det, også bløtdyr og pigghuder (§ 4e iii).

Ørland kommune er negativ til at forslaget begrenser adgangen til høsting av tang og tare.

Dupont Nutrition Norge AS ønsker at en feilaktig påstand i verneforslaget på side 19 endres, under avsnittet: tareskogen har også andre viktige funksjoner. *«tareskogen har også en viktig funksjon som bølgedempere/erosjonsdemper for bakenforliggende landarealer»*. Dupont Nutrition Norge AS mener at påstanden om at tareskog har en viktig funksjon som bølgedempere/erosjonsdemper er udokumentert, og Havforskningsinstituttet har laget en kunnskapsoversikt for studier i tilknytning til denne påstanden.

Fylkesmannen har lest brevet fra Havforskningsinstituttet til Fiskeridirektoratet angående stortarens bølgedempende effekt. Og vil justere tekst om stortaren i en eventuell forvaltningsplan til: «Betydningen av stortarens bølgedempende effekt (og reduksjoner i bølgedempingseffekten som følge av tarehøsting) for erosjon og skader på kystområder er pr i dag usikker».

5.11 Næringsliv

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) mener at næringsliv og innbyggere i Nye Ørland blir sterkt berørt hvis verneplanen blir vedtatt. NHO mener at store land- og sjøarealer på Ørland allerede er båndlagt enten gjennom naturvern eller av Forsvaret. NHO mener at landbruket og annen berørt næring er bedre tjent med en aktiv forvaltning enn et passivt vern.

Ørland Næringsforum, Bjugn Næringsforum, NHO Trøndelag og Sjømat Norge mener at vernet vil hindre utvikling av virksomheten til bedriften Scanbio AS, når oppskalering av havbruket skjer. Dette vil også gjelde flere aktører innen havbruket i regionen.

Bjugn og Ørland Bondelag mener at et vern vil ødelegge for fremtidig næringsutvikling i de fjærområdene som blir vernet. At det kan komme nye næringer og ny næringsutvikling i fjæra som er foreslått vernet er det stor sannsynlighet for. Dette vil de grunneierne som får fjæra fredet opp til flomålet være avskåret fra å være med på.

Gert J. Hovde Gabrielsen anbefaler vern da at slike spesielle gruntvannsområder er viktig å ta vare på så man ikke mister flere rødlistede arter. Gabrielsen er negativ til økt utbygging og oppføring av havbruksanlegg i området.

Ørland kommune mener at verneforslaget er til hinder for næringsinteressene, noen større havneområder i tilknytning til land, «fiskerbonden», havbruk og annen sjøtilknyttet industri. Og mener at Fylkesmannen ikke har belyst dette godt nok i verneforslaget.

Ørland SV er positiv til at området vernes da området er under stort utviklingspress fra ulike næringsaktører. Dette med hensyn på et svært verdifullt marint naturmangfold, miljø, klima, friluftsliv og lokale kystfiskelag. Ørland SV viser til andre områder med verdifullt naturmangfold som har blitt bygd ned i kommunen. Ørland SV mener at Fylkesmannen har tatt for store hensyn til innspillene fra kommunen og store næringsaktører.

Fylkesmannen har gjort større justeringer av vernegrensen inn mot land der det er større havneområder samt noen næringsaktører som er viktig for sysselsetningen i kommunen. Dette etter innspill fra både kommunen og næringslivet i oppstartsfasen. Fylkesmannen viser til våre kommentar i kapittel 5.8 om havbruk. Samtidig har Fylkesmannen valgt å utvide området i nordvest for å inkludere de dypere partier med koraller og dermed å få mer variert og helhetlig naturmangfold i verneområdet.

5.12 Havner, båtslip og naust

Turid Ingunn Undertun ønsker å kunne fortsette å bruke og vedlikeholde båtslip og naust til fritidsbruk på deres eiendom i Bjugn fjorden.

Helmer A. Dybfest ønsker å kunne fortsette med vedlikehold av båtstø, samt benytte materialer fra fjæra etc. til vedlikehold. Dybfest ønsker også å kunne gjenoppbygge naust (ovenfor normal flo) som tidligere har stått på eiendommen.

Svein Erik Morseth og Randi Nettet har privat molo i området og vil at vernegrensen holdes godt utenfor alle moloer, pga jevnlig behov for reparasjoner, mudring etc. Mener en dispensasjonsbehandling av dette vil være for byråkratisk pga at den ligger i ytterkant av vernet.

Ørland SV mener det er galt å trekke vernegrensene utenfor industriområdene Grøntvedt Pelagic AS ved Uthaug havn og ved Scanbio AS i Bjugn fjorden, Begge disse havnene får besøk av store båter, og det har vært utfordringer med utslipp av bunkersvann og rensevann/kloakk. Ørland SV vet også at bedriftene har store utbyggingsplaner som vil påvirke miljøet i sjøen utenfor bedriftene. Ørland SV oppfordrer også Fylkesmannen til å følge med på båter som ligger oppankret, eller nettopp har levert. Det har blitt observert gjentatte brudd på forurensningsloven med utslipp av bunkersvann og/eller rense, vaskevann.

Ørland kommune mener at et forbud mot urensset ballastvann vil ha store næringsmessige konsekvenser både fordi det ikke er verneverdier innerst i Bjugn fjorden og fordi det mangler dokumentasjon på at ballastvann påvirker verneverdier generelt på strømrrike lokaliseringer.

Fylkesmannen viser til § 4 bokstav b i verneforskriften som sier at rydding av private båtstøer og båtutsett er tillatt. Større inngrep som omfatter sprengningsarbeid, gravemaskin o.l. vil kreve dispensasjon.

Bygging og vedlikehold av naust på land vil normalt ikke omfattes av verneforskriften, men trenger behandling etter Plan- og bygningsloven. Vernegrensen er trukket godt utenfor de største molo- og havneområdene. I områder med små private moloer må det søkes dispensasjon ved utvidelser.

Fylkesmannen viser til «Forskrift om hindring av spredning av fremmede organismer via ballastvann og sedimenter fra skip (ballastforskriften)» som allerede setter forbud mot utslipp av urensset ballastvann. Forskriften er innført for å hindre spredning av fremmede organismer som kan være skadelig for både lokale og nasjonale marine bestander. Noe som heller ikke er ønskelig for norsk fiskerinæring. Fylkesmannen kan dermed ikke se at forbud mot utslipp av urensset ballastvann i verneforskriften skal gi nye store næringsmessige konsekvenser.

5.13 Sjøkabler

Norges vassdrags- og energidirektorat har ingen merknader til bestemmelsene i forslag til verneforskrift som omhandler drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og oppgradering og fornyelse av disse. Norges vassdrags- og energidirektorat minner om at Fosen Nett AS, som eier av kablene og områdekonsesjoner, ikke står på høringslisten.

Fylkesmannen videresendte høringsbrevet til Fosen Nett AS pr epost 22.10.2019. Fylkesmannen har ikke mottatt innspill fra Fosen Nett AS.

5.14 Farleder

Kystverket har planlagt forbedring av farleden mellom Nebbtaren – Kjeungskjæret. Tiltaket går ut på mudring og sprenging av 5 grunner og etablering av ulike navigasjonsinstallasjoner. Kystverket vil vite om tiltaket vil la seg gjennomføre hvis det blir et marint vern i området.

Fylkesmannen viser til tidligere samtaler med Kystverket angående saken. Et slik tiltak kan gis dispensasjon etter verneforskriftens § 6 og andre relevante lovverk. I henhold til § 6 i verneforskriften kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom sikkerhetshensyn gjør det nødvendig.

5.15 Forsvaret

Forsvarsbygg viser til avsnitt 4.11 side 36 i verneforslaget der Forsvarets brukerinteresser omtales, og ber om at *Sjøforsvaret* erstattes av *Forsvaret*. Etter første avsnitt ber de om å legge til følgende tilleggsbeskrivelse: «Skytefelt END356 Tarva i Bjugn og skytefelt T1 Frohavet med målområde på Burøy i Frøya er av de viktigste skytefeltene for skyting fra våpenplattformer på sjø og i luft mot land. Oppbyggingen av hovedbasen for kampflyene på Ørland og økende samvirke mellom forsvarsgrenene vil medføre en kontinuerlig videreutvikling av bruken av skyte- og øvingsfeltene. Skyting med artilleri fra Hoøya med målområde Tarva eller Burøy er et mulig utviklingsscenario. Volum og frekvens av alliert trening i skytefeltene vil trolig også øke i tiden fremover. Luftvern og baseforsvar er viktige funksjoner for sikring av kampflybasen.»

Forsvarsbygg vil ta hensyn til korallforekomstene ved at områder med koraller ikke benyttes som målområde ved skyteøvelser eller til andre aktiviteter som kan

påvirke sjøbunnen i disse områdene. Vi vil medvirke til tett dialog mellom Forsvaret og forvaltningsmyndigheten for vernet i ivaretagelsen av korallrevene.

Fylkesmannen tar Forsvarets innspill til etterretning og vil innarbeide det i en eventuell forvaltningsplan. I henhold til § 4 bokstav a foreslått verneforskrift kan Forsvaret drive øvelse på eksisterende skyte- og øvingsområder. Bruk av nye områder til militær virksomhet må behandles etter verneforskriften.

5.16 Forurensning

Fosen Naturvernforening mener at aktuelle forurensningskilder må avdekkes og kontrolleres i hele verneområdet. Viser blant annet til utslipp fra kampflybasen. Overvåkningsprogram og tiltaksplan er nødvendig. Det må også være strenge utslippskrav i et marint verneområde. I tillegg er det også en del støy fra kampflybasen som fører til støyforurensning. Spesielt lavfrekvent støy vil gi vibrasjoner i grunnen i store deler av verneområdet, men også annen type støy vil påvirke verneverdiene direkte eller indirekte. Her kan støymålere være et nyttig hjelpemiddel.

Ørland kommune mener det mangler faglig begrunnelse for forbudet mot utslipp av konsentrert forurensning, uten hensyn til om dette er utslipp som påfører marine resipenter skade eller ikke.

Ørland SV informerer om at økt utslippskvote og utslipp av ballastvann fra båter vil ødelegge miljøet for villfisk og skalldyr i havet. Ørland SV mener det er viktig at utslipp føres ut av foreslått verneområde.

Fylkesmannen viser til andre lovverk som regulerer utslipp fra f.eks. kampflybasen. Fylkesmannen og Forsvaret har jevnlig dialog angående utslipp til verneområdet samt støyproblematikken. Dette vil også bli beskrevet nærmere i en eventuell forvaltningsplan. Effekten av utslipp av konsentrert forurensning er godt dokumentert som skadelig for miljøet. Eksempler på konsentrert forurensning kan være svovelsyre, bensin, diesel osv.

5.17 Friluftsliv

Helmer A. Dybfest mener det fortsatt må være tillatt med vanlig vedlikehold av fjæra til badeliv etc. Samt plukking av fjæresteiner som brukes til pynt o.l. Helmer A. Dybfest har ønske om fugletårn (utsiktstårn) på sin eiendom, enten fast eller mobilt.

Fosen Naturvernforening mener det må forbys organisert turistfiske i verneområdet da turistene tar opp betydelig mengde fisk, hovedsakelig torsk. Kravene og kontrollene av turistfisket i dag er ikke bra og et verneområde må vernes fra slik påvirkning. Igjen kan slike uttak det her er snakk om kunne påvirke verneområdets verdi som referanseområde for forskning og overvåkning. Fosen Naturvernforening mener det burde være restriksjoner på dykking og droner i verneområdet da teknologien endrer seg.

Ørland kommune mener at et marint vern samlet sett vil kunne påvirke både mulighet for friluftsliv og levekår. En helhetlig og bærekraftig forvaltning av området vil være vesentlig for folkehelsen.

Gjert J. Hovde Gabrielsen nevner at vernet vil være positivt for friluftslivet i området. Et vern vil hindre utbygginger som kan gjøre det vanskelig å ferdes i sjøen og i fjæra.

Norges dykkeforbund er positiv til vern i det omfanget som er foreslått og på måter som ikke berører normalt utførelse av dere idretter, fridykking, apparatdykking og apnea. Norges dykkeforbund ønsker dermed å støtte forslaget til verneplan.

Fylkesmannen noterer seg ønsket om fugletårn. Dette kan være aktuelt hvis området er godt egnet som turmål eller godt observasjonspunkt for fugletitting. Fylkesmannen mener at turistfisket i området ikke er av et slik stort omfang at det er skadelig for verneverdiene, og vil dermed ikke sette noe forbud mot det i denne forskrift. Angående droner og dykking så kan Miljødirektoratet i henhold til § 4 bokstav n i forskriften regulere eller forby virksomhet i det marine verneområdet.

5.18 Kulturminner

Ifølge NTNU Vitenskapsmuseet har verneområdet et forhøyet potensial for kulturminner under vann, blant annet på grunn av sentral beliggenhet i tilknytning til viktige seilingsleder, med stor maritim aktivitet gjennom historien. Pr i dag er det påvist flere kulturminner under vann, samt flere indikatorer på tilstedeværelse av kulturminner i dette området. NTNU Vitenskapsmuseet informerer om at PRIMAT 4330 ikke lenger er aktivt.

Fylkesmannen tar informasjonen til etterretning.

5.19 Motorferdsel

Fosen Naturvernforening mener det må inn begrensninger på motorferdsel i verneforskriften, nå som det ikke lenger er forbudt med motorferdsel i verneområder i «Forskrift om bruk av vannscooter og lignende». Pr i dag er det heller ingen begrensning på motorisert ferdsel i Innstrandfjæra fuglefredningsområde, Kråkvågsvaet fuglefredningsområde, Grandefjæra naturreservat og Bjugnholmen naturreservat. Fosen Naturvernforening viser til nyere undersøkelser som viser at kjøring med vannscooter kan være forstyrrende for fugl og vannlevende organismer. Forstyrrelser forårsaket av fritidskjøring med småbåt kan også være betydelig for mytende ærfugl, jf. forskning fra januar 2020.

Fylkesmannen mener at hvis det skulle ha vært et forbud mot bruk av vannscooter i Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde, måtte det ha vært satt forbud i de grunne områdene som er viktige for fugl, da vannscooterkjøring er forstyrrende for fuglelivet. For eksempel i de eksisterende verneområdene. Formålet med det marine verneområdet er å ta vare på sjøbunnen, overflaten og vannsøylen som er livsgrunnlaget for mange sjø- og våtmarksfugl. Et marint vern kan ikke sette forbud mot «støyende» aktiviteter som kan være forstyrrende for fugl.

5.20 Verneverdier

Sjømat Norge stiller seg tvilende til at rike tareskoger finnes i de dypere partiene, og mener at antakelsene om korallforekomstene i området er basert på til dels manglende faktagrunnlag.

NTNU Vitenskapsmuseet mener det beskrevne verneformålet følger det grunnleggende Rådgivende utvalg for marine verneområder bygde sine forslag på, representative områder med varierte naturtyper som også kan tjene som referanseområder for forskning og overvåkning. Området har stor variasjon og representerer en rekke habitater og naturtyper som hver for seg, og ikke minst samlet sett, har store naturverdier. Det er nettopp variasjonen som gjør området spesielt verdifullt og gjør det særegent i nasjonal målestokk. NTNU Vitenskapsmuseet mener opprettelsen av verneområdet er i tråd med Naturmangfoldloven og Norges internasjonale forpliktelser til å ta vare på marine naturverdier.

Havforskningsinstituttet mener det er gode faglige argumenter for å opprette ett marint vern i området Kråkvåg og Bjugn fjorden. Verneplanen for Kråkvåg og Bjugn fjorden vil gi et sterkt vern av naturmangfoldet i området. Konsekvensene av vernet slik det er foreslått vil trolig være små, da området er lite og det i dag er lite aktivitet som vil bli berørt.

Ørland kommune mener at verneforslaget bygger på snart 20 år gamle data og faktagrunnlag som ikke er oppdatert med de svært grundige kartleggingene av havbunnen som er gjennomført de senere årene, i regi av bl.a. Norges Geologiske Undersøkelser.

Ørland SV sier at hensikten med et verneområde må være at naturverdiene får en økt beskyttelse, og at den hindrer vesentlige inngrep i området. Viser til at naturmangfoldet minker og at det er stadig større press på sårbare områder.

Sjømatbedriftene stiller seg positivt til vern av Kråkvåg og Bjugn fjorden. Sjømatbedriftene er enig i at området som marint våtmarksområde står i en særklasse, ikke bare i landsdelen men også nasjonalt. Sjømatbedriftene er opptatt av at fjæresoner av slike dimensjoner som i dette området blir vernet. Sjømatbedriftene har etter at utkast til verneplan ble sendt rådgivende utvalg, avgitt en ny uttalelse der de uttrykker en negativ holdning til vernet.

Fylkesmannen viser til nyere kartlegging av Akvaplan-Niva AS (2018) som bekrefter tarekartleggingene som ble utført av NIVA i 2007. Det samme gjelder korallforekomstene. Kartleggingene som er utført i de siste årene av NGU med flere, kalt Mareano, er i hovedsak utført utenfor kysten. Det er først nå i de siste årene man har startet prøveprosjekter med kartleggingen langs kysten, og de har foreløpig ikke vært langs Trøndelagskysten. I tillegg til tilgjengelige eldre data som bla ble nyttet av Rådgivende utvalg er det utført ny marine kartlegginger i området i perioden 2007-2020 som er tatt med i kunnskapsgrunnlaget til verneforslaget. Ørland kommune er kjent med disse kartleggingene gjennom deltakelse i referansegruppen for verneprosessen.

5.21 Referanseområde

Havforskningsinstituttet mener det er viktig å verne for å ha relativt upåvirkede områder som kan brukes som referanse for forskning og overvåkning. Ikke minst siden den menneskelige påvirkningen stadig øker både i havet og langs kysten, men også siden vi forventer globale endringer i havklima og havkjemi.

Havforskningsinstituttet minner om at utvalget for endelig tilrådning fremhevet at anbefalingene i stor grad representerer en liberal tilnærming til bruk, særlig med tanke på utnyttelse av naturlige bestander, men påpeker også på at for å sikre verneverdiene er det nødvendig med klare retningslinjer for bruk, overvåkning av naturtilstanden og kontroll med at bestemmelsene følges.

Utvalget anbefalte også at det skulle gjennomføres grundig kartlegging av de enkelte områdene så snart som mulig etter vedtak om beskyttelse. Dette er viktig i en større sammenheng med tanke på overvåkning av eventuelle endringer i fauna og flora og en analyse av påvirkningsfaktorer.

Sjømat Norge mener det må åpnes for havbruksvirksomhet og at dette ikke vil ha innvirkning på deler av området, sett i sammenheng med forslaget der transekt Froan-Sularevet og kunnskap om strøm og strømretninger/fart, kan brukes som referanseområde.

*Fylkesmannen viser til Råd for utforming av marin verneplan for marine beskyttede områder i Norge av Rådgivende utvalg for marin verneplan (30.06.2004), som foreslår området Kråkvågsvaet – Grandefjæra – Bjugn fjorden som ett av 6 områder for langtidsovervåkning og forskning. Rådgivende utvalg nevnte følgende utfordringer der det er behov for langtidsovervåkning og forskning: Klimaendringer, Introduserte arter, **Havbruk**, Forurensning, Fysisk påvirkning, Høsting av levende ressurser.*

5.22 Forvaltningsplan

Forum for natur og friluftsliv sier det bør presiseres at forvaltningsplanen skal gi nærmere retningslinjer for bruk i tillegg til forvaltning, overvåking og skjøtsel.

Ørland kommune oppfatter § 8 i forskriften som at en forvaltningsplan vil være en ny forskrift i tillegg til verneforskriften. På den bakgrunn tilrår Ørland kommune at en forvaltningsplan skal utarbeides og fremlegges før en eventuell verneplanforskrift vedtas, slik at de to dokumentene kan ses i sammenheng.

Fylkesmannen mener at det som er relevant i verneprosessen allerede er belyst i verneforslaget, og at det ikke er behov for å skrive forslag til forvaltningsplan før verneforskriften vedtas. En forvaltningsplan er ikke en ny forskrift, men skal fungere som et praktisk hjelpemiddel for forvaltningsmyndigheten og sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet innenfor de bestemmelsene som verneforskriften fastsetter. Formålet er å ivareta verneverdiene på en best mulig måte, samtidig som forvaltningsplanen skal beskrive saksbehandlingsrutiner og utdype vernebestemmelsene bla ved å tydeliggjøre forholdet til andre interesser i området.

5.23 Forvaltningsmyndighet

Ørland kommune mener kommunen selv skal være forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Fylkesmannen viser til § 9 i verneforskriften. Miljødirektoratet vil fastsette hvem som blir forvaltningsmyndighet for Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde.

5.25 Om prosessen for etablering av marint vern

Ørland kommune er kritisk til at de ikke tidligere har blitt hørt i vernesaken, og viser til perioden 1995 – 2017.

Fylkesmannen viser til Rådgivende utvalg for marine verneområder som la frem sin tilråkning i 1995 og ga sine anbefalinger ut fra en vitenskapelig vurdering, som var i tråd med mandatet dette utvalget hadde. Utvalget bestod av representanter fra: Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Tromsø, Universitetet i Trondheim, Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, Riksantikvaren, Fylkesmannen i Nordland og Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet).

Rådgivende utvalg for marin verneplan var bredt sammensatt og ble nedsatt i Klima- og miljødepartementet (den gang Miljøverndepartementet) i 2001. Dette i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet (den gang Fiskeridepartementet) og Olje- og energidepartementet. Utvalget bestod av representanter fra: Havforskningsinstituttet, Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet), Fiskeridirektoratet, Riksantikvaren, Norges Fiskarlag, Norske Fiskeoppdretteres Forening, Norges Naturvernforbund, WWF, NINA, Norges forskningsråd, Kystdirektoratet og Oljedirektoratet. Taretrålfiskernes Forening har hatt møterett i utvalget.

Rammene for prosessen ble lagt av departementet, og det innebar at rådgivende utvalg skulle legge frem sin tilråkning før den videre prosessen med melding av oppstart, høring osv.

Utvalget la frem sin tilråkning i to deler: foreløpig tilråkning i 2003 og endelig tilråkning i 2004. Hovedlinjene i foreløpig tilråkning ble videreført i endelig tilråkning, og utvalget presenterte den endelige tilråkningen som et tillegg som bygger videre på foreløpig tilråkning. Tillegget var i hovedsak nærmere vurderinger av behovet for referanseområder.

Rådgivende utvalg la frem en bruttoliste over områder i 2001. I kjølvannet av dette og på oppdrag av direktoratet gjennomførte fylkesmennene i samråd med Fiskeridirektoratets regionkontorer orienteringsmøter og sammenstilte opplysninger, herunder innhentet foreløpige opplysninger og synspunkter fra berørte kommuner, fylkeskommuner og andre berørte myndigheter og organisasjoner. Det ble understreket at dette ikke var noen høring, men en foreløpig innhenting av opplysninger og synspunkter, og at melding om oppstart av planarbeidet og høring kom på et senere tidspunkt. Opplysningene og synspunktene som fremkom gjennom disse prosessene, ble lagt frem for utvalget.

I forbindelse med denne prosessen, sendte Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 28.06.02 brev med orientering om arbeidet og invitasjon til møter, blant annet med kommunene Ørland, Bjugn og Rissa i Ørland rådhus 26.08.02. Problemstillinger som ble tatt opp på møtet (samlet for Rødberg og Kråkvågsvaet-Grandefjæra-Bjugn fjorden):

- *Det er behov for en rask avklaring/presisering av verneformålet (ene) for hvert enkelt område, og hvordan den foreløpige avgrensningen er knyttet til formålet.*
- *Hvordan skal områdene på bruttolista håndteres ved pågående revisjon av kommuneplaner, og hvordan skal foreliggende søknader (enkeltsaker) behandles (særlig oppdrettssaker)?*
- *Behovet for raske avklaringer ble framhevet, særlig i områder hvor det er eksisterende næringsvirksomhet av noe omfang.*
- *Næringsorganisasjonene signaliserte at forhold omkring mulig framtidig bruk bør belyses som del av beslutningsunderlaget, før man setter opp «nettolista».*
- *Det foreligger lite dokumentasjon av de verdier man tenker å verne i noen av områdene, for eksempel korallforekomsten ved Rødberg i Rissa. Dette er avgjørende både i forhold til avgrensning og de forvaltningsmessige utfordringer i forhold til utforming av en eventuell verneforskrift.*
- *Flere har kommet inn på turisme, hvor deler av «totalpakken» kan inneholde aktiviteter som fiske og plukking av skjell. Grenseoppgangen mellom dette som næring eller fritidsaktivitet, bør kanskje vurderes nærmere.*
- *Flere etterlyser også en «positiv» vinkling i forhold til vern og turisme, slik vi ser en rekke steder rundt om i verden.*

I 2009 ble det meldt oppstart for 17 av de 36 områdene rådgivende utvalg anbefalte (blant annet Gaulosen, Rødberget, Skarnsundet og Børgin i Trøndelag). I 2013 la departementet opp til en mer områdevis prosess, og det ble meldt oppstart for Kråkvågsvaet-Grandefjæra-Bjugnfjorden i 2017.

5.26 Avgrensning av området

Stig Rune Moen (grunneier) ber om at vernegrensen flyttes til linjen for godkjent reguleringsplan.

Knut Hellesvik m.fl. fritidsfiskere (for gruppene Lønnagrunns venner og Havbruksfri sone utenfor Lysøysund i ny Kystsoneplan) mener at verneområdet bør utvides til også å omfatte skjærgården utenfor Lysøysundet (Asenfjorden innover til Vallersund og skjærgården med utsiden av Skjørøya og Lysøya samt Lauvøyfjorden) og Asen-øyene. Da dette området har lik natur og arts mangfold som de fredete områdene Melstein og Bingsholmråsa. Området ligger også i villaksens vandringsvei. Gruppene mener at et marint vern er den beste løsningen for dette området, da en eventuell «Havbruksfri sone» i Kystsoneplan og NFFF-sone i arealplaner erfaringsvis blir endret av kommunepolitikere uten vesentlige hensyntagen til lokalbefolkningens innsigelser eller Fylkesmannens råd. Gruppene mistenker også at det foregår en «politisk hestehandel» som går på bytting av Maritimt Verneplan for å få igjennom vedtaket om laksefarm på Lønngrunn.

Havforskningsinstituttet mener det er fornuftig å flytte grensen for verneområdet mot vest, slik det er foreslått, slik at dypere områder med koraller omfattes av vernet. Havforskningsinstituttet foreslår videre at grensen utvides 3-4 km sør, slik at det store korallrevet ved Nord-Leksa blir inkludert. Nord-Leksa er et velutviklet rev, der den ene delen av revet har heldekkende korall-lober i ett 500 x 200 meter stort område. Dette er ett av de best studerte korallrevene i landet,

så i tillegg til at man verner revet vil man få et meget godt referanseområde for forskning.

Fiskeridirektoratet støtter Alternativ 2 i verneforslaget der det foreslås å ta ut noen større områder i tilknytning til land, der det er store næringsinteresser, samt noen større havneområder. Fiskeridirektoratet går imot forslaget om å utvide verneområdet utover det som er foreslått i oppstartsmeldingen. Dette gjelder forslaget om å utvide mot nord og vest for å inkludere dypere partier med mulige korallforekomster. Fiskeridirektoratet mener at dypere partier med korallforekomster ikke er en del av det opprinnelige verneformålet, og at verneverdiene i dette området sikres gjennom kommuneplan og gjeldende lover og forskrifter. Området innehar allerede 2 korall lokaliteter.

Ørland Næringsforum, Bjugn Næringsforum, NHO Trøndelag og Sjømat Norge er sterkt kritisk til at vernegrensen i sjø skal trekkes helt inn til land (2 meter) og helt inn til Botngård og dermed begrense offentlige eller private tiltak i fjæra på en uheldig måte.

Trøndelag fylkeskommune mener at avgrensningen av området må gjenspeile hovedtrekkene i forslaget fra Rådgivende utvalg for marin verneplan av 30.juni 2004, da dypere partier med korallforekomster ikke var del av det opprinnelige verneformålet. Trøndelag fylkeskommune mener grensen sør for Kråkvåg-Storfosna må følge alternativ i 2 i verneforslaget for å ta hensyn til næringsinteresser. I tillegg må næringsinteressene og noen større havneområder i tilknytning til land, sikres gjennom de grensetilpasningene som er gjort i høringsutkastet.

Bjugn og Ørland Bondelag mener at vernearealet opp mot land ikke må økes, men begrenses til dagens grenser. Krever at vernegrensen ikke skal gå inn i flomålet, men trekkes ut til 2 meters dybde/marbakken. Dette gjør at inngripen i den private eiendomsretten blir mindre og arealet kan utnyttes i framtida.

Forum for natur og friluftsliv viser til at store arealer allerede er utbygd i Ørland og Bjugnfjorden. For å ta vare på mangfoldet og de store naturverdiene er det viktig å bevare helheten uten videre utbygging. Forum for natur og friluftsliv mener at grensen må følge alternativ 1 for å få med arealene sør for Kråkvåg og Storfosna som inneholder blant annet forekomster av tareskog og skjellsand. Bjugnfjorden er et viktig bløtbunnsområde, med bl.a. gode oppvekstområder for sjørretein. Sjørretein er også viktig for elvemuslingen i indre deler av Bjugnfjorden og i vassdraget ved Botngård. Bjugnfjorden er allerede påvirket av utbygging, spesielt innerst i fjorden ved Botngård. I verneforslaget foreslås det å ta ut noen mindre områder i strandsonen langs fjorden. Forum for natur og friluftsliv mener det er svært viktig å vise hensyn spesielt til sjørretein og elvemuslingen, og at arealene som tas ut bør begrenses.

Helge Berre ønsker at grensen for det marine vernet følger grensen for Grandefjæra naturreservat hvis vernet skulle bli vedtatt.

Ørland SV støtter det som står i verneforslaget at sjøbunnen må beskyttes mot store inngrep, samt beskytte plante- og dyrelivet mot aktiviteter som kan ha en negativ påvirkning på økosystemet. Men ser store utfordringer med at store

områder i pressede områder er tatt ut av planen. Ørland SV ber Fylkesmannen om å se på grensene en gang til.

Fosen Naturvernforening støtter alternativ 1 i verneforslaget og viser til at Norge har forpliktet seg til å verne minst 10 prosent av kyst- og havområder innen 2020, spesielt områder som er særlig viktig for biologisk mangfold og økosystemtjenester. Pr i dag er 3,1 prosent av sjøareal i landet vernet.

Sjømat Norge havbruk midt mener at verneforslaget fra Fylkesmannen ikke på noen måte har sannsynliggjort et kunnskapsbasert grunnlag for å utvide området mot nord. De mener blant annet at verneforslaget inneholder til dels udokumenterte antakelser om korallforekomster i området. Sjømat Norge ber om at området nord i verneforslaget tas ut, og at man forholder seg til opprinnelig forslag fra rådgivende utvalg, der korallene ikke er nevnt som begrunnelse for opprettelse av det marine verneområdet.

Sjømatbedriftene mener det ikke er grunnlag for å utvide verneområdet mot vest og øst for å ta med områder der det antageligvis finnes korallforekomster. Sjømatbedriftene mener kunnskapsgrunnlaget er sviktende. De viser også til at det rådgivende utvalg i sin tilrådning ikke tok med disse områdene.

NTNU Vitenskapsmuseet støtter alternativ 1 (NTNU Vitenskapsmuseet har i høringsinnspillet skrevet alternativ 2, dette er rettet opp i senere da museet har misforstått høringskartet) da dette omfatter et større område sør i Kråkvågsvaet og vil bidra til å sikre en uforstyrret vanngjennomstrømning gjennom vaet, som også omfatter et Ramsarområde. Alternativ 1 vil også inkludere det svært bratte terrenget vest for Kråkøya, et terreng som ikke er representert andre steder i det foreslåtte verneområdet. Med alternativ 2 vil denne type naturområde falle bort. Når det gjelder avgrensningen fra 2 m dyp mener NTNU Vitenskapsmuseet at avgrensningen burde være at grensen går ved midlere høyvann, med beskrevne unntak der den går fra 2 m dybde. Altså omvendt fra det som står i verneforslaget. Innenfor det foreslåtte området er det mange verdifulle naturområder som ligger helt grunt. Samtidig vil sonen mellom midlere høyvann og 2 m dyp, virke som en buffer mot de naturtypene som ligger helt grunt, som tareskogen, ålegress og ruglbunn. NTNU Vitenskapsmuseet har ingen anmerkninger til de unntakene som Fylkesmannen foreslår som unntak i tilknytning til land der det er store næringsinteresser.

Ørland kommune mener at avgrensningen i verneforslaget ikke gjenspeiler de hovedtrekkene i forslaget fra Rådgivende utvalg for marin verneplan av 30.06.2004. Ørland kommune mener at dypere partier med koraller ikke var en del av det opprinnelige verneformålet, samt at vernet bare må begrenses til havbunnen. Ørland kommune mener også at avgrensningen må ivareta hensynet til næringsinteressene på Kråkvåg – Storfosna. En utvidelse av verneområdet mot nord og vest fratar Ørland kommune muligheten til å legge til rette for, samt delta i utviklingen av en bærekraftig og lønnsom havbruksnæring. Avgrensningen må også ivareta hensynet til næringsinteressene på Kråkvåg – Storfosna. Bærekraftig bruk som ikke skader verneinteressene må kunne tillates. Høsting av bløtdyr og pigghuder er eksempler som vi i dag kjenner som bør tillates innenfor området på lik linje med uttaket av andre marine arter i tradisjonelle fiskerier. I tillegg til plan og bygningsloven vil aktivitetene styres gjennom overvåking for å

vurdere eventuelle restriksjoner på uttak i form av åpne/stengte områder, kvoter osv.

Gert J. Hovde Gabrielsen gir støtte til alternativ 1 i forslag til verneplan. Dette blir riktig for vern av naturmangfoldet, korallrev, havbunn og rødlistede arter i ett sårbart område. Forslaget imøtekommer kravene for FNs konvensjon om biologisk mangfold.

Ørland SV er svært positiv til forslaget om marint vern og støtter alternativ 1 i verneforslaget.

Fylkesmannen viser til bruttolisten over egnede marine verneområder som ble laget av Rådgivende utvalg for marine verneområder i 1995, der det opprinnelige avgrensningen også omfattet Været (ca. 230 km²). Avgrensningen ble så endret i nettolisten i 2003 og 2004 av Rådgivende utvalg for marin verneplan. Etter innspill på oppstartsmeldingen og samtaler i referansegruppene, samt økt kunnskapsgrunnlag etter marin kartlegging i området, har Fylkesmannen valgt å følge faglige råd på å utvide området mot nordvest for å få med de dypere områdene og korallrev. Samtidig har Fylkesmannen valgt å foreslå vern av sjøbunn, vannsøyle og overflaten. Dette vil kunne ivareta verneverdiene i området samt verne området mot fysiske inngrep og aktiviteter som kan endre økosystemet.

Fylkesmannen har samtidig valgt å ta bort flere næringsrike områder mot land der det er stor næringsinteresse. Dette for å få en god balanse mellom vern og næringliv i området. Fylkesmannen har også etter høringen valgt å endre grensen ved eiendommen til Stig Rune Moen i henhold til gjeldende reguleringsplan.

5.27 Verneforskriften

Havforskningsinstituttet mener at forslag til verneforskrift gir et relativt svakt vern av sårbare naturtyper mot forsvarets aktiviteter. Det er derfor viktig at slike naturtyper kartlegges, særlig i dypere områder, og at det formidles informasjon til forsvaret hvilke områder der man bør unngå skyting og sprengning. Dersom det gjennom en slik kartlegging avdekkes viktige områder med koraller og andre sårbare naturtyper, bør forskriften åpne for at disse kan defineres som områder med særskilt vern der ingen ødeleggende aktivitet er tillatt.

Bjugn og Ørland Bondelag mener at mye må flyttes fra § 5 til § 4, f.eks punkt J og L. Hovedintensjonen er at da å måtte slippe å søke om dispensasjoner for flest mulig tiltak. Bjugn og Ørland Bondelag mener også at punktene under § 5 om dispensasjonsbestemmelser der grunneier kan søke dispensasjon også må gjelde rettighetshavere.

Forum for natur og friluftsliv mener at § 3 også må sette restriksjoner på motorferdsel eller hastigheten innenfor bestemte arealer. Forum for natur og friluftsliv viser til § 4 i forskriften angående militære øvelser, og spiller inn at det må tas inn i forskriften at det skal være en dialog mellom Forsvaret og forvaltningsmyndigheten om hvilke arealer som ikke bør benyttes ved bruk av skytefeltene. I § 8 i forskriften foreslår Forum for natur og friluftsliv at ordet «bruk» føyes inn.

Svein Erik Morseth og Randi Neset informerer om at det har kommet nye gnr/bnr på eiendommene pga sammenslåingen. Gnr/bnr i § 2 må dermed endres. I § 4 må drift og vedlikehold av landbrukskanaler inn i unntaksbestemmelsene. I tillegg ber de om terskelen for å kunne gi dispensasjon i henhold til § 5 bør være lav. Dersom det skal opprettes rådgivende utvalg, jf. § 10 må grunneiere være representert.

Sjømat Norge mener det må fremkomme i § 1 at rådene til utforming av marin verneplan la vekt på at det er bunnen med sine mangfoldige habitater som er hovedmålet for vernet. Slik at ikke bunn, søyle og overflate likestilles. Når det gjelder avgrensning av området, så må den følge rådene fra endelig tilrådning fra Rådgivende utvalg for marin verneplan. Sjømat Norge mener at totalforbud mot havbruksvirksomhet må tas ut slik at vernet blir mer i tråd med føringer lagt av regjeringen og intensjonene i rådene fra utvalget som kom med forslag til marine verneområder. De mener det er naturlig at havbruk tas inn i § 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene. Sjømat Norge mener det ikke er sannsynliggjort at bærekraftig høsting av marine ressurser vil ha negative følger for verneformålet og mener § 4 bokstav e iii må tas ut. Utarbeidelse av forvaltningsplan bør inkludere relevante sektormyndigheter samt relevante brukere av området. Dette mener Sjømat Norge er viktig for medvirkning, eierskap og oppfølging av forvaltningsplanene.

NTNU Vitenskapsmuseet mener verneformålet har en presis formulering som dekker grunnlaget for at de varierte naturtypene som omfattes av overflaten, vannsøylen og sjøbunnen.

NTNU Vitenskapsmuseet mener det er viktig å presisere og inkludere i forskrift de strenge presiseringene som er foreslått, med tanke på uttak av ressurser. Samt den generelle dyrelivsfredningen, der det presiseres at bløtdyr og pigghuder er dyr. En presisering som kan være nødvendig å ha med, men det kan ikke dermed ekskludere alle andre virvelløse dyr.

Ørland kommune mener at § 9 i verneforskriften kan endres til «§ 9

Forvaltningsmyndighet:

Ørland kommune skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften».

Angående § 1 om verneformål må den delen av bestemmelsen som handler om vern av varierte naturtyper helt ned til de store dyp i dyprenna utenfor kysten utelates. Dette vil også påvirke § 2 om geografisk avgrensning av området.

Ørland SV støtter Fylkesmannens forslag om å beskytte sjøbunnen mot store inngrep, som for eksempel utfylling, mudring, uttak av masser, deponering av masser, sprengning, boring og plassering av konstruksjoner på sjøbunnen. I tillegg er det også viktig å beskytte plante- og dyrelivet mot aktiviteter som kan ha en negativ påvirkning på økosystemet. For slike aktiviteter vil det være restriksjoner, slik at naturverdiene får økt beskyttelse.

Forsvarsbygg viser også til § 4 i foreslått verneforskrift der det foreslås at eksisterende bruk av militære skyte- og øvingsområder skal være tillatt. På bakgrunn av den kontinuerlige endringen og utviklingen i de skyte- og øvingsfeltene rundt kampflybasen på Ørland, kan ikke Forsvarsbygg akseptere at bruken av skyte- og øvingsfeltene innskrenkes til kun eksisterende bruk. Siste setning i § 4 a) *Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet, likevel slik at*

eksisterende bruk av militære skyte- og øvingsområder er tillatt må endres til Militære øvingsvirksomhet i skyte- og øvingsfelt er tillatt.

Fylkesmannen tilrår følgende endringer i verneforskriften etter innspill under høringen:

- Det settes inn følgende nye bestemmelser i § 5 (Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser): q) Reketråling
- Siste setning i § 4 bokstav a endres fra «Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet, likevel slik at eksisterende bruk av militære skyte- og øvingsområder er tillatt.» til «Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet, likevel slik at bruk av eksisterende militære skyte- og øvingsområder er tillatt».
- Punkt 2 under § 4 bokstav e endres fra «Bruk av redskaper som slepes under fisket og kan berøre bunnen» til «Bruk av redskaper som slepes under fisket og kan berøre bunnen, unntatt bruk av snurrevad».
- Under § 8 føyes ordet «bruk» inn.
- Navnet på verneområdet endres fra «Kråkvågsvaet – Grandfjæra – Bjugn fjorden marine verneområde» til «Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde»

5.28 Navnsetting

Språkrådet har ingen merknader til skrivemåten av de enkelte navnene Kråkvågsvaet, Grandfjæra og Bjugn fjorden. Men anbefaler at Fylkesmannen endrer navnet på verneområdet til et kortere og enklere navn. Språkrådet foreslår å kalle verneområdet *Lyngholmråsa og Bjugn fjorden marine verneområde*.

Fylkesmannen har vurdert forslaget fra Språkrådet. Vi tar språkrådets ønske om en kortere navneform til følge, men vil foreslå at verneområdet gis navnet *Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde*. Da dette vil være et mer dekkende navn for det geografiske området vernet omfatter.

6 Erstatning som følge av vern

Følgende innspill/kommentarer angående erstatning kom inn under høringen: Statsnail AS vil informere om at de gjennom deres kontrakter med grunneiere angående høsting på privat grunn er å betrakte som rettighetshaver etter Naturmangfoldloven § 50, og vil derfor kreve erstatning for tapt inntekt etter Naturmangfoldloven § 51 dersom verneforskriften legger begrensninger på deres fiske.

Bjugn og Ørland Bondelag sier at når Staten tar over råderetten fra grunneier, skal det etter § 105 i Grunnloven gis full erstatning. Bjugn og Ørland Bondelag mener at fristen på 4 måneder på å kreve erstatning etter vernevedtaket er for kort tid. Fristen bør endres til 12 måneder.

Svein Erik Morseth og Randi Nasset mener at fristen på å kreve erstatning (4 mnd) er for kort, da en slik prosess er omfattende og krever bistand fra ekstern ekspertise. Fristen bør forlenges til 1 år.

Fylkesmannen viser til §§ 50 og 51 i naturmangfoldloven. I henhold til § 50 første ledd har en eier eller rettighetshaver i en eiendom som helt eller delvis blir vernet som marint verneområde, rett til erstatning for økonomisk tap når et vern vil gjøre igangværende bruk vanskeligere. For bruk som trenger tillatelse fra offentlig myndighet, gjelder retten til erstatning bare hvis tillatelsen er gitt før det er foretatt kunngjøring etter naturmangfoldloven § 42. Erstatningen skal kunne utmåles i samsvar med utmålingsreglene i ekspropriasjonslova.

Etter naturmangfoldloven § 51 skal Staten senest ett år etter at vernevedtaket er truffet, gi tilbud om erstatning etter § 50 til eiere og rettighetshavere som har fremsatt skriftlig krav om dette innen fire måneder fra vernevedtaket. Blir tilbudet akseptert, kan eier eller rettighetshaver senest seks måneder etter at det ble gitt, sette fram krav for Fylkesmannen om at Staten begjærer rettslig skjønn for tingretten til fastsetting av erstatning etter § 50.

7 Fylkesmannens forslag til forskrift for Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde

Forslag til forskrift om vern av Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde i Ørland kommune i Trøndelag fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19.juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 39 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. Formål

Formålet med Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde er å ta vare på et område som inneholder truet, sjelden og sårbar natur, representerer bestemte typer natur og som har særskilt naturvitenskapelig verdi. Det er en målsetning å beholde verneverdiene uten større grad av ytre påvirkning. Området skal kunne tjene som referanseområde for forskning og overvåkning.

Kråkvåg og Bjugn fjorden er et variert område bestående av store gruntområder med skjellsand- og mudderbunn, samt dypere partier bestående av rike tareskoger og koraller. Verneverdiene knyttes til bevaring av helheten i Kråkvåg og Bjugn fjorden, områdets økologiske funksjon som med sine varierte naturtyper, gir et relativt rikt og mangfoldig plante- og dyreliv og som igjen gjør området til et svært viktig leve- og næringssøksområde for fugl og fisk.

Verneformålet knytter seg til overflaten, sjøbunnen og vannsøylen.

§ 2. Geografisk avgrensning

Det marine verneområdet berører følgende gnr/bnr:

10/1, 10/7, 10/8, 10/16, 10/17, 10/18, 10/25, 11/1, 11/2, 11/4, 11/5, 11/7, 11/8, 11/11, 11/12, 11/14, 11/15, 12/1, 13/1, 13/3, 13/58, 15/1, 15/2, 15/4, 15/9, 15/47, 16/14, 20/1, 20/7, 25/89, 29/1, 30/1, 30/2, 30/6, 32/10, 32/57, 32/70, 32/120, 32/125, 159/1, 159/2, 159/4, 159/5, 159/38, 159/39, 159/45, 159/46, 159/47, 159/49, 160/1, 160/2, 160/4, 160/5, 160/6, 160/8, 160/11, 160/12, 160/15, 160/20, 160/25, 160/26, 160/27, 160/41, 160/44, 160/49, 160/50, 160/52, 160/55, 160/56, 160/67, 160/71, 160/74, 160/76, 160/82, 160/84, 160/85, 160/103, 160/104, 160/109, 160/112, 160/120, 160/139, 160/157, 160/229, 160/289, 160/290, 160/368, 161/1, 161/2, 161/5, 161/7, 162/1, 163/1, 163/2, 163/3, 163/4, 163/6, 163/7, 163/89, 163/90, 164/2, 164/3, 164/4, 164/6, 164/8, 164/9, 164/13, 164/14, 164/15, 164/17, 164/20, 164/22, 164/23, 164/24, 164/26, 164/41, 164/60, 164/62, 169/44, 164/106, 164/107, 170/1, 170/2, 170/21, 173/2, 173/4, 173/5, 173/13, 173/16, 173/19, 173/26, 174/4, 174/7, 174/12, 174/30, 174/311, 174/344, 175/1, 175/2, 175/5, 175/6, 175/7, 175/10, 176/6, 176/8, 176/24, 176/27, 176/35, 176/87, 176/88, 177/7, 187/11.

Det marine verneområdet dekker et sjøareal på ca. 224 km² (inkl. landareal i tidevannsonen opp til midlere høyvann (normal flo) med enkelte unntak jf. vernekart). Verneområdet omfatter overflaten, sjøbunnen og vannsøylen.

Grensen for det marine verneområdet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Ørland kommune og hos Fylkesmannen i Trøndelag, i Miljødirektoratet og i Klima og miljødepartementet.

§ 3. Vernebestemmelser

I det marine verneområdet må ingen foreta noe direkte eller indirekte som kan forringe verneverdiene angitt i verneformålet.

- a) Vegetasjonen, herunder tang, tare og andre marine planter, er vernet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Planting av vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet i sjø er vernet mot skade og ødeleggelse. Utsetting av organismer er forbudt.
- c) Området er vernet mot tiltak som for eksempel etablering av ulike typer anlegg, utfylling, byggevirkksomhet, utslipp av urensset ballastvann, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, konsentrerte forurensningstilførsler, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring, utslipp av kjølevann fra land. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirkksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet, likevel slik at bruk av eksisterende militære skyte- og øvingsområder er tillatt.
- b) Alminnelig ferdsel og bruk av fjæresonen, herunder friluftsliv, bålbrenning og undervisning, beiting, rydding av private båtstøer og båtutsett som ikke krever gravemaskin, sprengningsarbeid eller støyping.
- c) Ferdsel og oppankring av båt eller andre fartøyer.
- d) Etablering av mindre fortøyningsfester for småbåt, herunder anlegg av fastfortøying og dragfortøying. Fortøyningsmiddel må være i stein eller annet materiale som ikke forurenser.
- e) Høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressurslova og annet gjeldende lovverk, med unntak av for:
 - 1. Skjellskraping og høsting av vegetasjon, herunder tang, tare og andre marine planter.
 - 2. Bruk av redskaper som slepes under fisket og kan berøre bunnen, unntatt bruk av snurrevad.
 - 3. Høsting av levende bløtdyr og pigghuder.
- f) Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskloven.
- g) Tradisjonell låssetting av fisk.
- h) Jakt og fangst i samsvar med gjeldene lovverk.
- i) Drift og vedlikehold av eksisterende sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner.
- j) Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
- k) Drift og vedlikehold av eksisterende kloakkanlegg, vannledninger og andre eksisterende anlegg og innretninger.
- l) Vedlikehold av eksisterende fortøyninger.

- m) Oppgradering eller fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.
- n) Miljødirektoratet kan av hensyn til korallforekomster ved forskrift regulere eller forby virksomhet i det marine verneområdet.
- o) Plukking av skjell, snegler og muslinger til eget bruk for grunneiere.

§ 5. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs.
- b) Legging av kabler og rørledninger, og så langt som mulig samlet i korridorer.
- c) Oppgradering og eller fornyelse av sjøkabler som ikke faller under § 4.
- d) Nye kloakkanlegg.
- e) Tekniske tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene inkl. vannutskifting og strømforhold, herunder bl.a. flytebrygger og fortøyninger.
- f) Rydding og etablering av båtstø eller båtutlegg som krever bruk av gravemaskin, sprengning eller støyning.
- g) Flytende bølgedempere i forbindelse med småbåtanlegg.
- h) Tilretteleggingstiltak for friluftsliv.
- i) Vedlikeholdsmudring.
- j) Mindre uttak av sand til eget bruk for grunneiere.
- k) Nødvendige forbygninger/erosjonssikring.
- l) Tipping av stein i forbindelse med jordbruksdrift.
- m) Istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner.
- n) Uttak av fremmede, introduserte arter.
- o) Høsting av tang og tare til eget bruk for grunneiere.
- p) Rekeetråling.

§ 6. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48.

§ 7. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstanden som er formålet med vernet i samsvar med naturmangfoldloven § 47.

§ 8. Forvaltningsplan

Forvaltningsmyndigheten skal utarbeide en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, bruk, overvåkning og skjøtsel av det marine verneområdet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 10. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet.

§ 11. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.